

El gust per la lectura

**Marines i boscatges, de
Joaquim Ruyra**

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

SEMINARI
"El gust per la lectura"
2003-2004
Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa
Servei d'Ensenyament del Català

Marines i boscatges,
de Joaquim Ruyra

ROSA CLAR I MARTÍNEZ
JAUME MARÍ I PRUNELLA

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	5
ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT	7
1. Objectius	7
2. Continguts	7
3. Orientacions didàctiques	8
I. APROXIMACIÓ AL PERSONATGE I A L'ENTORN	9
1. Els fets històrics (1858-1939)	11
2. Els llocs ruyrians: Girona, Blanes, Barcelona	13
3. Joaquim Ruyra: l'home, l'autor	14
II. ELS MOVIMENTS LITERARIS	21
III. ELS ELEMENTS TEXTUALS	31
1. Els mecanismes narratius	33
1.1. <i>Una tarda per mar</i>	33
1.2. <i>L'èxtasi de l'oncle Ventura</i>	34
1.3. <i>L'aniversari del noi Guixer</i>	34
1.4. <i>Vetlles d'estiu</i>	35
1.5. <i>Avís misteriós</i>	35
1.6. <i>Mar de llamp</i>	35
1.7. <i>Mànegues marines</i>	35
1.8. <i>La basarda</i>	36
1.9. <i>Les senyoretetes del mar</i>	37
1.10. <i>La vetlla dels morts</i>	37
1.11. <i>La xucladora</i>	38
1.12. <i>En Garet a l'enramada</i>	38
1.13. <i>La Fineta</i>	39
1.14. <i>Jacobé</i>	39
1.15. <i>El rem de trenta-quatre</i>	40
2. Els elements retòrics	41
2.1. <i>Una tarda per mar</i>	41
2.2. <i>L'èxtasi de l'oncle Ventura</i>	42
2.3. <i>L'aniversari del noi Guixer</i>	43
2.4. <i>Vetlles d'estiu</i>	43
2.5. <i>Avís misteriós</i>	43
2.6. <i>Mar de llamp</i>	44
2.7. <i>Mànegues marines</i>	44
2.8. <i>La vetlla dels morts</i>	45
2.9. <i>La xucladora</i>	45
2.10. <i>En Garet a l'enramada</i>	45
2.11. <i>La Fineta</i>	46
3. La llengua	46
BIBLIOGRAFIA	59
ANNEXOS	63
ANNEX 1: L'article salat	65
ANNEX 2: Solucionari	67

INTRODUCCIÓ

El principal objectiu del dossier que teniu a les mans és el de fomentar entre l'alumnat de batxillerat la lectura i la comprensió de *Marines i boscatges*, de Joaquim Ruyra, ara que n'acabem de celebrar el centenari de la publicació. La realització de cadascun dels apartats d'aquest dossier ha comportat, per la magnitud i importància d'aquesta obra, un plantejament constant sobre com podria apropar-s'hi aquest alumnat. Calia fer una selecció de textos?, havíem de centrar-nos només en una narració i, a partir d'aquí, extrapolar bona part del discurs ruyrià?, havíem de dedicar-nos exclusivament a dos o tres aspectes característics del conjunt de l'obra? Aquests qüestionaments restaren al marge quan decidírem de fer conèixer globalment *Marines i boscatges* a partir d'una sèrie d'apartats que tot seguit comentarem. Ara bé, el principal obstacle que hem trobat, sobretot per als estudiants, ha estat la manca d'una edició actualitzada del llibre malgrat les celebracions dedicades al gran autor gironí. Aquesta carència editorial no ens menà, tot i les dificultats, al desànim, ja que en moltes biblioteques i en algunes llibreries encara podem trobar les *Obres completes* de Ruyra editades per Selecta, llibre sobre el qual hem estructurat la nostra tasca.

Marines i boscatges, posteriorment *Pinya de rosa* –amb la inclusió de la narració *L'ídil·li d'en Temme*–, és una obra que inclou un conjunt de quinze narracions algunes de les quals han estat editades en llibres esparsos, bàsicament d'orientació didàctica. La pretensió d'aquest dossier és donar a conèixer el conjunt d'aquestes quinze narracions mitjançant els apartats següents:

— **Aproximació al personatge i a l'entorn:** La relació entre vida i obra és fonamental per a entendre el conjunt narratiu de Joaquim Ruyra. Els esdeveniments històrics que li tocà de viure, els seus paisatges, les influències literàries, la tria del català com a llengua de creació, el matrimoni o el posicionament religiós són alguns dels aspectes que s'hi tracten.

— **Els moviments literaris:** En aquest apartat plantegem un seguit de propostes adreçades al coneixement dels moviments estètics que influïren en l'obra ruyriana, a partir de l'anàlisi dels textos de *Marines i boscatges*.

— **Els elements textuais:** Els mecanismes narratius i els elements retòrics d'una banda, i el lèxic, la morfologia, la sintaxi, la fonètica i el vocabulari d'una altra, fonamenten aquest tercer apartat d'anàlisi exhaustiva dels textos, que els estudiants ja haurien d'haver llegit prèviament.

Al final del dossier s'inclou una bibliografia on hem recollit tant la majoria de publicacions sobre Ruyra com les obres de divulgació general adients per a la resolució de tots els exercicis del dossier i aquelles adreces d'Internet més útils i interessants. També hi hem inclòs dos annexos: un sobre l'article salat i un altre amb el solucionari. Aquest darrer és molt exhaustiu i extens, perquè hem volgut resoldre exercicis que plantejaven una feina de recerca excessiva per al professorat. Esperem que sigui d'utilitat.

Tal i com hem comentat més amunt, l'edició de les *Obres completes* de l'editorial Selecta és la que hem fet servir a l'hora d'elaborar aquest dossier. Som conscients que el plantejament d'elecció editorial, ateses les dificultats que comporta per a l'alumnat la utilització d'un llibre d'aquestes característiques, ha d'implicar un esforç suplementari, però també cal subratllar que, mitjançant aquest dossier, hom podrà treballar, si així ho desitja, la totalitat de les narracions de *Marines i boscatges*, amb el benentès que també s'obre la possibilitat de consultar altres obres incloses a la bibliografia.

Les preguntes plantejades són moltes i aquest fet permet d'escollir, fins i tot de manera fragmentària, una representació mínima o màxima de cadascuna de les narracions, amb la qual cosa el plantejament temporal a l'hora de dur a terme la tasca es pot escurçar o allargar en funció de les necessitats de temps i de recursos tant del professorat com de l'alumnat. Això vol dir que tant si es decideix de fer l'anàlisi de la totalitat de l'obra com el d'una sola narració, l'alumnat podrà fer-ho, ja que el dossier està elaborat de tal manera que el conjunt està representat pels diferents apartats esmentats.

Les narracions incloses a les *Obres completes*, i analitzades en aquest dossier, han estat les següents: *Una tarda per mar*, *L'èxtasi de l'oncle Ventura*, *L'aniversari del noi Guixer*, *Vetlles d'estiu*, *Avís misteriós*, *Mar de llamp*, *Mànegues marines*, *La basarda*, *Les senyoretes del mar*, *La vetlla dels morts*, *La xucladora*, *En Garet a l'enramada*, *La Fineta*, *Jacobé* i *El rem de trenta-quatre*.

Esperem i desitgem que les activitats d'aquest dossier serveixin per a familiaritzar l'alumnat amb l'obra més representativa de Joaquim Ruyra, aquest geni de la prosa catalana.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

1. Objectius

1. Conèixer el context social, cultural i literari de finals del segle XIX i primer terç del XX.
2. Llegir significativament els textos de *Marines i boscatges*.
3. Conèixer els principals trets dialectals del català de l'època.
4. Valorar críticament l'autor i la seva obra.
5. Conèixer els aspectes més importants de la vida i l'obra de Joaquim Ruyra.
6. Manifestar interès pels textos llegits.
7. Produir textos narratius seguint les convencions pròpies d'aquest gènere.
8. Analitzar els recursos produïts per l'autor a l'hora de crear els seus textos.

2. Continguts

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. Context social, cultural i literari de finals del segle XIX i primer terç del XX. El catalanisme.
2. Els corrents estètics: Romanticisme, Naturalisme, Modernisme, Simbolisme.
3. Joaquim Ruyra i la novel·la modernista.
4. L'estructura narrativa de *Marines i boscatges*.
5. Els recursos narratius: el punt de vista, els personatges, la descripció. El temps i l'espai.
6. Els elements retòrics.
7. El lèxic i la semàntica: expressions col·loquials i dialectals.
8. Els corrents artístics: la música i la pintura en l'època de Joaquim Ruyra.
9. Recerca d'informació en fonts bibliogràfiques.

Procediments

1. Comprensió dels textos literaris tot identificant-ne el sentit.
2. Anàlisi dels recursos literaris dels textos.
3. Relació dels textos literaris amb diferents corrents estètics.
4. Anàlisi de textos ruyrians: comparacions, reelaboracions.
5. Reconeixement de l'estructura narrativa dels textos de l'autor.
6. Reconeixement dels elements retòrics dels textos de l'autor.
7. Reconeixement dels recursos narratius de les obres analitzades.
8. Relació dels textos analitzats amb el seu context històric.
9. L'argument personal de les obres analitzades.
10. La recerca d'informació en fonts bibliogràfiques i informàtiques.

Valors, normes i actituds

1. Interès per la lectura dels textos presentats.
2. Comprensió dels diferents textos analitzats.
3. Sensibilitat per la literatura.
4. Consciència de l'expressió escrita a l'hora de transmetre les pròpies opinions.
5. Valoració dels avantatges a l'hora de fer la recerca informàtica.

6. Desenvolupament de la capacitat crítica a partir dels textos analitzats.
7. Valoració de l'obra de Joaquim Ruyra.
8. Interès per l'ampliació de coneixements mitjançant la consulta de les fonts bibliogràfiques.
9. Valoració del propi treball.

3. Orientacions didàctiques

Per a l'ensenyament aprenentatge

Tot i que aquest dossier ha estat preparat per a l'alumnat de batxillerat, cal tenir com a punt de referència els estudis que en matèria de literatura catalana hagin realitzat els alumnes i les alumnes en el decurs del segon cicle d'ESO. Amb tot, haurà de ser el professorat qui guiï l'alumnat a l'hora de dur a terme les diferents activitats del dossier, sobretot a l'hora de contextualitzar l'obra objecte d'estudi.

Aquestes orientacions també hauran de considerar els apartats temàtics exposats. Així doncs, tant les activitats relacionades amb els aspectes biogràfics com les corresponents a la llengua de Ruyra, els mecanismes narratius, els elements retòrics o els corrents estètics, necessitaran en tot moment el guiatge i les orientacions del professorat. Alhora, l'alumnat també haurà de tenir les eines informàtiques necessàries, així com el material bibliogràfic mínim per tal de poder accedir a les diferents opcions temàtiques escollides.

Per a l'avaluació

Alguns dels continguts treballats en aquest dossier poden ser nous per a l'alumnat. Per aquest motiu, fóra important de realitzar una avaluació inicial per tal que el professorat determini el nivell de coneixements que té el grup classe sobre els diferents aspectes que s'hi tracten. Amb tot, és evident que l'alumnat haurà de llegir el llibre sencer per tal de tenir una visió generalitzada de l'obra de l'autor analitzat.

Per a l'avaluació formativa caldrà tenir en compte totes les activitats incloses al dossier, ja que, tal i com es comenta a la introducció, aquestes activitats poden ser seleccionades sobre la base del marge de temps de què hom disposi; amb aquesta selecció és important de donar una visió de conjunt de l'obra.

L'avaluació sumativa serà el resultat de l'aprenentatge que l'alumnat ha anat adquirint en el decurs de la realització del dossier, tot atenent el conjunt dels apartats treballats. En qualsevol cas, però, caldrà que el professorat pauti els aspectes que seran objecte d'avaluació tot planificant-los amb l'alumnat.

I. APROXIMACIÓ AL PERSONATGE I A L'ENTORN

Joaquim Ruyra va néixer el 1858 i va morir el 1939. Per tant, visqué un període històric complex i ple de canvis polítics, socials, econòmics i culturals que afectaren d'una manera o una altra la seva vida i, de retruc, la seva obra. A partir de diversos exercicis, us fem una proposta: que us endinseu en el coneixement d'aquest escriptor, potser no prou conegut, del qual enguany celebrem el centenari de la publicació de l'obra que estudiarem, *Marines i boscatges* (1903), i que ha estat qualificat pels estudiosos com un dels autors que més ha contribuït a la fixació de la llengua catalana.

1. ELS FETS HISTÒRICS (1858-1939)

1. Quan era un jove de catorze o quinze anys, Ruyra i la seva família van haver de fugir de Girona com a conseqüència de la força que la guerra carlina havia pres en proclamar-se la I República. Consulteu una enciclopèdia, com ara la hiperenciclopèdia (a l'adreça http://www.edu365.com/pls/edu365/grec_2?dicc=HIP), i esbrineu qui eren els carlins i què pretenien. Expliqueu també la incidència de les tres guerres carlines a Catalunya.

2. Joaquim Ruyra va assistir, també, a tot el procés de la industrialització del país (1868-1898), la qual cosa afectà l'activitat econòmica de la seva família, i a ell mateix, com a propietaris d'una explotació surera. Estudieu aquest període històric i elaboreu un resum que reculli els principals efectes de la industrialització a Catalunya.

3. Un altre dels moments àlgids d'aquesta època va ser l'hegemonia del catalanisme conservador, d'una gran força a partir de la pèrdua de Cuba i Filipines per part de l'Estat espanyol l'any 1898. Consulteu una enciclopèdia i expliqueu qui van ser Enric Prat de la Riba i Eugeni d'Ors i quina importància van tenir en la societat catalana del moment.

4. Busqueu informació i expliqueu què és l'Institut d'Estudis Catalans (quan es va fundar, amb quin objectiu i quina ha estat la seva història fins als nostres dies).

5. Busqueu informació i expliqueu què va ser la Mancomunitat de Catalunya, quins van ser els seus objectius i què va aconseguir.

6. En el primer capítol de *La febre d'or*, anomenat «La pujada», Narcís Oller descriu la necessitat de fer negoci, de guanyar diners com sigui, d'esdevenir ric i entrar a formar part de la nova societat que sorgia. Tot documentant-vos sobre els fets que s'esmenten en una part d'aquest capítol, que transcrivim, resseguiu els moments històrics que el protagonista esmenta i feu-ne una petita cronologia comentada (especialment la República, la Guerra Civil i Restauració borbònica):

Quantes, quantes mudances, en catorze o quinze anys! Llites, presó, persecucions, victòries, caciquisme, derrota, república, guerra civil, restauració monàrquica; la meitat dels hisendats de Vilaniu a Barcelona [...]

Narcís Oller, *La febre d'or* (p. 323)

7. Seguint el mateix esquema de l'exercici anterior i tenint com a referència el mateix fragment, situeu els fets que portaren a la Guerra Civil de 1936, després de la Restauració monàrquica. Fixeu-vos com els mateixos mots serveixen per a situar uns fets que tingueren lloc uns anys més tard, tot i que no acabaren de la mateixa manera: no hi hagué Restauració monàrquica sinó dictadura. Expliqueu quines condicions es donaren en un moment històric i en l'altre perquè les coses anessin de manera tan diferent.

8. Aquest període històric ple de canvis socials i polítics, va tenir també una gran activitat cultural, sovint lligada indistriablement a l'entorn. Així, trobem al llarg de l'època que li tocà de viure a Joaquim Ruyra, tres períodes estètics que tingueren una forta empremta a Catalunya. Documenteu-vos bé i completeu el quadre següent:

<i>Moviment</i>	<i>Període</i>	<i>Ideari</i>	<i>Autors</i>	<i>Corrents literaris</i>
RENAIXENÇA	1833-1877		<i>Poetes:</i> <i>Dramaturgs:</i> <i>Narradors:</i>	
MODERNISME			<i>Poetes:</i> <i>Dramaturgs:</i> <i>Narradors:</i>	Regeneracionisme Simbolisme Novel·la rural Novel·la decadentista Novel·la costumista Escola mallorquina
NOUCENTISME		Representa un trencament amb els ideals modernistes, encara que continua la tasca de normalització cultural iniciada pels seus predecessors	<i>Poetes:</i> Josep M. López-Picó Guerau de Liost Josep Carner <i>Narradors:</i> Eugeni d'Ors	Simbolisme

2. ELS LLOCS RUYRIANS: GIRONA, BLANES, BARCELONA

Vida i obra són dos conceptes que, com veureu, en Ruyra van estretament lligats. Ruyra va viure en diferents llocs de Catalunya i Espanya al llarg de la seva vida, però per sobre de tots, en destaca Blanes. És en aquest poble mariner de la Costa Brava on l'autor situa gran part de les seves narracions i on sempre va manifestar sentir-se més feliç. Però també cal esmentar Girona, on va néixer i estudiar els primers anys, i Barcelona, on estudià Dret i on va viure i treballar llargues temporades.

1. Llegiu el següent fragment, extret d'unes declaracions que Ruyra va fer a Coma i Soley en una entrevista publicada a la revista *Esplai* el 22 d'abril de 1934 i responeu les preguntes que us plantegem després:

Al fons del meu cor [...] Blanes és el país de l'estiu, de la llum i de l'alegria. Girona, la ciutat d'hivern, del fred negre i dels dies ombrosos, un lloc d'estudi, treball i meditació. La Girona antiga em causa un efecte d'artística sublimitat i m'inclina a respectes de cosa sagrada i de gestes heroiques. Blanes em mou a un sentiment d'alegre i democràtica fraternitat a la manera grega. Cada una pel seu estil, aquestes dues poblacions em són estimades. (p. 12)

- a) Busqueu com era la part antiga de Girona a final del segle XIX. Feu una llista dels edificis més importants i compareu-los amb els actuals. Hi ha hagut molts canvis? Han desaparegut molts edificis? Se'n conserven molts?
- b) Documenteu-vos i expliqueu en quin moment Blanes va començar a ser una població d'estiueig. D'on provenien els primers *turistes*? Eren tots catalans o hi havia gent d'altres llocs?

2. Feu una lectura acurada d'*El rem de trenta-quatre*, fixeu-vos en totes les referències que hi ha sobre Blanes i ompliu la relació següent transcrivint aquells fragments que hi escaiguin:

- *Els blanencs:* .....
- *Els paisatges:* .....
- *Els records d'infantesa:* .....

3. Actualment Blanes és una població que ha crescut molt i on hi ha molta preocupació per l'entorn natural. Entreu a la pàgina <http://www.blanesportal.com> i aneu a l'espai *Pinya de Rosa*. Expliqueu quines són les inquietuds d'aquest col·lectiu i quins objectius persegueixen.

4. Un altre punt d'informació important és la pàgina web de l'Ajuntament blanenc: <http://www.blanes.net>. Entreu-hi i observeu quines activitats culturals es fan a Blanes. Feu-ne una llista. Hi ha cap referència a Joaquim Ruyra?

5. Dins el mateix portal hi ha un itinerari per Blanes que ressegueix els paisatges d'algunes de les narracions de *Marines i boscatges*. Us recomanem que el feu per tal d'ambientar visualment la vostra lectura .

6. Busqueu com era Barcelona en dos dels moments en què Ruyra hi va viure: durant la seva època d'estudiant i d'«aventures» amb Ramon Turró (més endavant situarem aquest personatge a la biografia de Ruyra), i durant la seva maduresa, quan treballava a l'Institut d'Estudis Catalans. Compareu els dos períodes i expliqueu quin poder polític hi havia a Catalunya en cada moment i com influïa en la vida cultural de la ciutat.

3. JOAQUIM RUYRA: L'HOME, L'AUTOR

Joaquim Ruyra va néixer a Girona el 1858 i va morir a Barcelona el 1939. Seguidament ens endinsarem en la seva vida tot fent un recorregut per la seva trajectòria literària.

1. Escriviu una biografia detallada de Joaquim Ruyra (d'una extensió d'una pàgina aproximadament), a partir de la consulta d'aquestes fonts:

- <http://www.escriptors.com/autors/ruyraj/index.html>
- <http://www.uoc.edu/lletra/noms/jruyra/index.html>
- Manuel de Montoliu, «La vida i l'obra de Joaquim Ruyra», dins *Obres completes*, de Joaquim Ruyra. Barcelona: Selecta, 1982 (Biblioteca Perenne), p. 11-125.
- Jordi Castellanos, «La novel·la modernista», dins Martí de Riquer, Antoni Comas i Joaquim Molas (directors), *Història de la literatura catalana*, vol. 8. Barcelona: Ariel, 1986, p. 262-266.
- M. Lluïsa Julià, *Joaquim Ruyra*. Barcelona: Parsifal, 1996.

2. Tot consultant la bibliografia anterior, copieu els esdeveniments següents en el quadre cronològic que trobareu a continuació:

Adopta el català com a llengua literària. Li és premiat el poema «L'únic remei», d'inspiració verdagueriana, en el certamen literari de Girona.

Adopta una nena a partir d'una trobada casual amb uns firaires.

Amb la seva família fuig de Girona i s'instal·la a casa de la família Turró. Coneix el fill petit de la casa, Ramon, que li obrirà les portes de la literatura i amb qui establirà una gran amistat.

El 15 de maig de 1939, poc després d'acabada la Guerra Civil, mor ignorat de tothom.

El Teatre Català de la Comèdia estrena l'obra *En Garet de l'enramada*, dins la campanya d'homenatge a l'escriptor promoguda per la Institució de les Lletres Catalanes.

Es casa amb Maria Teresa de Llinàs, filla dels Marquesos de Llinàs. Aquest matrimoni és un fracàs.

És nomenat membre adjunt de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Fa el discurs d'entrada a l'Institut d'Estudis Catalans amb l'assaig «L'educació de la inventiva».

La Nova Revista li publica el seu darrer recull de narracions, *Entre flames*.

La paraula cristiana li publica la peça teatral, *La bona nova*.

La revista *Joventut* li edita el seu primer llibre, *Marines i boscatges*.

Neix a Girona en una família de propietaris rurals d'Hostalric i Blanes.

Obté el premi del Consistori amb «Mar de llamp», «La mirada del pobret» i «Les senyoretetes del mar».

Obté l'accèssit del Consistori amb «La vetlla dels mots» i «Fineta».

Obté la copa del Consistori amb «Jacobé». La companyia del teatre Romea li estrena, a Blanes, la comèdia *Amor a prova de bomba*.

Presideix els Jocs Florals de Barcelona. Manifesta públicament la seva adhesió a les «Normes ortogràfiques» de l'IEC (Institut d'Estudis Catalans) i a la campanya de renovació de la llengua literària que els escriptors joves estan realitzant.

Publica dos llibres: el recull de narracions *La parada* i l'antologia poètica *Fulles ventisses*.

Publica la novel·la curta *Les coses benignes*.

Reedita *Marines i boscatges*, ampliat i amb un nou títol, *Pinya de rosa*.

1858	
1873	
1889	
1890	
1896	
1897	
1902	
1903	
1905?	
1918	
1919	
1920	
1921	
1922	
1925	
1927	
1928	
1938	
1939	

3. De petit, Ruyra va estudiar a Girona. D'aquesta etapa en tenim poques dades, dins el recull de narracions que ens ocupa. En canvi, de les seves estades a Blanes als estius n'hi ha una bona mostra. Llegiu *Una tarda per mar* i expliqueu quines són les causes que fan que el nen-narrador-Ruyra sigui tan feliç.

4. Ramon Turró fou la persona que desvetllà en Ruyra la seva afició per la literatura. Llegiu aquest fragment i resoleu els exercicis que us proposem per tal de situar tot aquest ventall d'autors:

Els grans models [literaris], me'ls féu conèixer el que, després, fou el nostre eminent biòleg, Dr. Turró. [...] i ell, que aleshores era un jove fogós i romàntic, va remoure la meva imaginació i els meus instints poètics donant-me a llegir i llegint-me sovint de viva veu, tot intercalant-hi comentaris seus, els més cèlebres escriptors antics i moderns: Dant, Milton, Shakespeare, Byron, Walter Scott, Dickens, Schiller, Goethe, Heine, Racine, Corneille, Molière, Víctor Hugo... Segurament no els cito tots. [...] Fins dos o tres anys més tard no conegué [Turró] la literatura grega, per la qual ell i jo experimentàrem una admiració sense límits. Herodot, Sòfocles i Homer foren els nostres amics predilectes. (p. 14)

a) Consulteu una enciclopèdia i completeu el quadre següent:

<i>Autor</i>	<i>Naixement - mort</i>	<i>Estat</i>	<i>Obres destacades</i>	<i>Corrent literari</i>
Dant		Itàlia		Dolce stil nuovo
Milton				
Shakespeare			<i>Conte de nadal</i>	
Byron	1788-1824			Romanticisme
Walter Scott				
Dickens				
Schiller				
Goethe				
Heine				
Racine				
Corneille				
Heine				
Víctor Hugo		França		
Herodot				
Sòfocles				
Homer				Poesia èpica
Cervantes		Espanya		
Fra Luís de León				
Garcilaso de la Vega			<i>Églogas</i>	

- b) Busqueu en les dues novel·letes (*Jacobé* i *El rem de trenta-quatre*) i a *Avís misteriós* els escriptors i les obres que Ruyra esmenta. Digueu qui són els escriptors i els autors de les obres. Expliqueu per què Ruyra fa que apareguin en moments molt concrets de la narració i amb quina finalitat en fa esment.

5. Mentre seguia els seus estudis de Dret, Ruyra es va matricular de tres assignatures comunes de Filosofia i Lletres i això li va permetre posar-se en contacte amb importants autors de la Renaixença que exercien de professors. Documenteu-vos i expliqueu qui van ser Manuel Milà i Fontanals, Joaquim Rubió i Ors i Antoni Bergnes de les Cases i quina fou la seva importància dins el moviment de la Renaixença.

6. Durant aquesta època va conèixer, també, Jacint Verdaguer. Busqueu quin va ser el motiu d'aquesta coneixença i expliqueu quina relació personal i literària hi va mantenir.

7. Ruyra va anar a Madrid per fer el salt definitiu i convertir-se en un autèntic escriptor, però sembla que les coses no li anaren tan bé com esperava i decidí tornar a Barcelona. Ja havia complert els trenta anys i encara no s'havia casat, per la qual cosa els seus pares decidiren que havia arribat el moment i li arranjaren un casament al qual s'hi va avenir. Tot seguit us proposem la lectura d'uns fragments extrets de l'«Homenot» que Josep Pla dedicà a Ruyra, del qual us recomanem la lectura completa, i que parlen, precisament, d'aquest matrimoni, de la personalitat de l'esposa i de la influència que aquesta exercí sobre el nostre autor. Tot i la visió una mica caricaturitzada de la realitat que Pla presenta, baseu-vos en aquests textos per a respondre les preguntes que plantejarem:

En aquestes notícies no hi ha la més mínima al·lusió a la vida familiar de Ruyra, al seu matrimoni amb la senyora Teresa de Llinàs, filla del Marquès de Llinàs, que fou un immens desastre, una autèntica tragèdia que l'escriptor suportà amb una paciència infinita, exactament com el que fou sempre: un sant.

Tothom diu el mateix: fou una senyora que no tingué res al cap, un exabrupte de la naturalesa posat en aquest món per produir molèsties.

Ruyra no prengué mai davant de la seva situació matrimonial una determinació contundent, però ningú no podrà negar que fou un evadit gairebé permanent del seu clima familiar. Fou un evadit de tipus taujà, amb tota la diplomàcia del seu fons rural, generalment esporuguit, sovint dramàticament deprimat i (la paraula és imprescindible) acollonit. Ruyra no estigué mai bé a casa seva. Sempre que pogué, decentment, fugir-ne, ho feu. No trobà a casa seva ni tan sols les formes més elementals de confort mínim. Hi menjà malament i desordenadament. Les condicions de la casa foren generalment equívokes.

Des del començament del matrimoni la senyora projectà sobre el seu marit una gelosia permanent, morbosa, subratllada en els més petits detalls, una inextricable sobreposició, substitució, de la realitat per la fantasia. Com en casos semblants –i no pas rars–, el pretext fou el servei domèstic, les criades de la casa, naturalment. En un moment determinat, la senyora Teresita arribà d'una manera absolutament gratuïta (en aquests punt tots els testimonis coincideixen) a la conclusió que en el seu esperit esdevingué incommovible i granítica, que en Ruyra era un senyor Ramon que enganya les criades, una espècie de don Joan misteriós, però eficaç i rural, dedicat a produir delinqüescències amoroses en les cuineres i criades del servei. [...] i així les portes de la casa foren sistemàticament tancades a tota persona del servei domèstic que oferís, encara que només fos en forma de vestigi, alguna aparença de presentació exterior o de sociabilitat o de netedat.

A Barcelona, durant molts anys, Ruyra no tingué mai el dret de sortir de casa seva a la nit. [...] li fou retirada la clau del pis, i així quedà reclòs durant molts anys. Aquest fet li produí un sentiment d'inferioritat morbós, agut i persistent.

[...] *Aquest control de visites fou exercit amb una intenció extremament acusada i visible. Ruyra fou sempre assequible a les persones situades fora del seu ambient literari [...]. Però les persones situades en el camp de l'autèntica personalitat de l'escriptor, persones que Ruyra hauria, en determinats moments, anhelat veure, no pogueren traspasar la seva porta i foren acomiadades –quan hi era– amb el conegut i fatídic «no hi és»!*

Josep Pla, *Homenots* (p. 122)

- a) Escriviu un retrat físic i psicològic de Teresa Llinàs.
- b) Escriviu un retrat físic i psicològic de Joaquim Ruyra.
- c) Escriviu, en forma de diàleg, una escena domèstica del matrimoni Ruyra una tarda d'estiu, a Blanes, poc abans que un grup d'escriptors arribessin a casa seva per fer una tertúlia literària.
- d) Documenteu-vos sobre els maltractaments domèstics. Valoreu si la muller de Ruyra exercia algun tipus de maltractament sobre el seu marit o bé si era la personalitat d'ell que l'empenyia a actuar com ho feia. Si penseu que hi havia maltractaments, descriuiu-ne el tipus.
- e) El matrimoni de Ruyra fou arranjat. Penseu que encara es produeixen, aquestes situacions? Documenteu-vos i esbrineu si hi ha llocs on actualment l'arranjament de matrimonis sigui un fet habitual, o si dins la nostra societat també n'hi ha exemples. Pregunteu als vostres avis si durant la seva joventut van viure algun fet semblant o en van tenir notícia.

8. El matrimoni Ruyra va adoptar una nena en unes circumstàncies ben especials: Va veure unes criatures d'uns firaires jugant i va comentar la gràcia d'una d'elles. Un dels firaires li va dir que, si la volia, se la podia quedar. I, tot i que es va sorprendre de l'oferiment, Ruyra se la va emportar a casa seva i la va adoptar legalment.

- a) Penseu que un fet com aquest seria possible avui dia? Per què?
- b) Demaneu a persones grans del vostre entorn si fa anys era habitual adoptar criatures i quines diferències hi havia entre les adopcions d'aleshores i les actuals. Demaneu-los també si coneixen algun episodi com el que va protagonitzar Ruyra.

9. A la tardor de 1890, el nostre autor escriu la seva darrera composició en castellà. La decisió de canviar de llengua no havia estat fàcil. Llegiu el següent fragment de M. Lluïsa Julià, dins l'estudi introductori de *L'envejós. Manuscrit inèdit de Joaquim Ruyra*, i responeu les preguntes que farem després:

[...] *el text [el manuscrit] exposa clarament la dicotomia que es presentà a la majoria dels escriptors catalans del seu temps: calia escriure en català o en castellà? Ruyra analitza la situació de prestigi i l'estat evolutiu de les dues llengües tot esgrimint els pros i els contres en l'adopció d'una o altra. Pel que fa al plantejament de prestigi social, es fa palès la superioritat del castellà. [...]. Pel que fa a l'estat evolutiu, en canvi, s'adona que la llengua catalana, en ple debat pel que fa a la fixació del seu model literari, li proporcionava un camp més verge i, per tant, amb més possibilitats de novetat i de triomf personal.*

M. Lluïsa Julià, *L'envejós. Manuscrit inèdit de Joaquim Ruyra* (p. 22)

- a) Penseu que Ruyra va fer bé de decantar-se pel català com a llengua de creació literària? Per què?
- b) Penseu que hauria assolit el mateix èxit si hagués escrit en castellà? Per què? (Si voleu aprofundir en aquest aspecte, us recomanem la lectura del subapartat *La llengua*, d'aquest mateix dossier.)

10. Tot i que durant la seva joventut Joaquim Ruyra s'havia declarat agnòstic i epicuri, les diferents vicissituds de la seva vida (problemes matrimonials i de salut, sobretot), van fer que anés canviant aquesta postura fins a esdevenir catòlic practicant. Tot i que d'aquest tarannà religiós en trobem moltes mostres a *Marines i boscatges*, destacarem les que hi ha a *El rem de trenta-quatre*.

- a) Expliqueu en quins moments de la narració apareix la Mare de Déu del Vilar.
- b) On es troba, aquesta Mare de Déu? En quina localitat?
- c) Per què és important per als mariners?
- d) Per què és important l'ofrena final del rem a la Mare de Déu?
- e) La Marianna té moments de dubte importants en la seva fe. Quan?

II. ELS MOVIMENTS LITERARIS

Joaquim Ruyra va viure un període històric on confluïren diversos corrents ideològics i estètics. A més, hem vist com les seves preferències literàries de joventut abastaven des dels clàssics grecs i llatins fins als seus contemporanis. Tot plegat configura una personalitat que, en el seu afany per perfeccionar la creació literària, va agafar de cadascun d'aquells corrents la part que més s'adeia als seus interessos. En aquest apartat ens proposem d'observar com moltes d'aquestes influències apareixen reflectides a *Marines i boscatges*.

1. Tot seguit us transcrivim diferents definicions de moviments literaris que us serviran per a orientar-vos en algunes de les respostes dels exercicis que us proposem. Us recomanem que consulteu d'altres fonts i que llegiu els articles sencers. Després, ompliu el quadre perquè pugueu entendre globalment tot aquest complex període històric:

Text 1

[Romanticisme] *Moviment artístic i espiritual que, els darrers decennis del s. XVIII i durant el segle XIX, s'estengué per tot Europa i determinà un renovament profund, sobretot en la literatura, però també en qualsevol altra manifestació de l'art i de la vida.*

Les [...] constants que defineixen el romanticisme són la seva fe en la «bondat natural» de l'home i l'exaltació dels valors culturals, l'individualisme i el sentiment religiós de la unitat de la vida social, el subjectivisme i la consciència del poble, [...] la potenciació dels sentiments nacionals, l'afirmació de les forces irracionals de la vida i el triomf de la llibertat de l'esperit, la insatisfacció de la realitat i la transfiguració poètica de la mateixa realitat, la poesia de la malenconia, del dolor i de la mort i la descoberta d'una riquesa de l'existència més nova i més íntima, la victòria de la fantasia i del sentiment sobre la raó i la conquesta d'un pla superior de vida racional, el sentiment de la vida com a esdevenidor i la religiositat estàtica, en la qual tot esdevenir conflueix indistintament en la unitat de l'ésser diví, l'orientació historicista i l'idealisme místic i estètic, el retorn

al catolicisme i la dissolució de la fe en una religió aconfessional, el retorn a l'edat mitjana i la recerca de modernitat, el rebuig total de la preceptiva literària clàssica i l'afirmació de la llibertat de creació poètica [...], la vinculació de la literatura amb la vida i la fuga vers uns móns d'imaginació fantàstics i llunyans. Tota aquesta suma de contrarietats fa que el romanticisme, transformat en una categoria de l'esperit, perdi els seus contorns precisos com a moment històric específic i esdevingui una actitud humana tostemp rastrejable [...].

[...] A Alemanya, el moviment Sturm und Drang constituí el veritable nucli de gestació del romanticisme: acumulats la natura i l'home, resta també reintegrat el fonament religiós de qualsevol activitat espiritual humana, el sentiment, la passió, tot el que és instint i natura, passa a constituir un valor suprem. És superat el concepte de bellesa en el seu sentit tradicional perquè en la realitat no solament existeix la natura bella, sinó que també hi ha la natura com a cosa terrible, violència, força de destrucció.

<http://www.grec.net/cgi-bin/hecc12>

Text 2

[Modernisme] *Moviment cultural produït a Occident a la fi del s XIX i al començament del s XX.*

El modernisme sorgeix com a moviment [a Catalunya] a l'entorn de 1892, quan tot un conjunt de grups renovadors, que actuen en el món de l'art, la literatura, la música, etc., s'articulen al voltant d'un mateix programa. [...] La majoria dels models que els modernistes proposen (romàntics autèntics redescoberts, simbolistes, preraphaelites) tenen un tret en comú: tots coincideixen en el rebuig de la seva societat perquè entenen que ha quedat desproveïda

dels seus trets d'identitat i plantegen, com a resposta més usual, el replegament en un mateix i la creació de «paradisos artificials» que suplantin la realitat. En el marc del modernisme el «replegament en un mateix» durà els modernistes esteticistes a la concepció de l'artista com a ésser superior i privilegiat; els «paradisos artificials» seran l'art. [...] [Els modernistes] Proposen de recuperar l'home individual, natural, conscient del seu passat; només d'aquesta manera podrà tornar a ser creatiu. Per això abandonen la ciutat, es

traslladen al camp per poder dedicar-se plenament al treball artístic.

[...] Allò que més predomina en el modernisme és l'heterogeneïtat. En aquest món heterogeni i contradictori es destaca [...] l'allunyament del naturalisme positivista i dels pressupòsits ideològics i filosòfics que l'inspiraven. Maragall veia en tot això una reminiscència de la passió romàntica, que, reprimida i latent sota l'onada de realisme/naturalisme, reapareixia amb el nom de modernisme.

Amb el modernisme, a més, ens trobem davant d'un fenomen social important: la

burguesia produeix la seva primera generació d'artistes [...]. Aquesta nova generació afirmarà la seva vocació en oposició a la pròpia classe. Ara, ser artista és ser professional, no en el sentit de viure de l'art sinó en el de viure per l'art. [...] L'art és per a ells passió i rebel·lió. Aquesta és una característica fonamental del moviment modernista. L'artista adopta una actitud de rebuig envers la burgesia i comença a concebre l'art com una activitat superior a les altres activitats humanes i, en conseqüència, a concebre l'artista com un ésser superior.

<http://www.uoc.edu/lletra/moviments/modernisme>

Text 3

La novel·la [modernista], igualment, sofreix una profunda renovació, potenciant els elements que havien provocat la crisi de les formes naturalistes. Així, el corrent més important, l'anomenat Naturalisme rural (que no és ni naturalista ni rural), tot girant entorn de la temàtica de lluita de l'individu per assolir la seva plena auto-realització enfront de la societat i de l'ambient que l'envolta, és una de les manifestacions més coherents de la voluntat d'acció del moviment. Des d'Els sots feréstecs (1901), de Raimon Casellas, que presenta la lluita d'un capellà, personificació de l'artista, per desvetllar uns pagesos atrapats en la xarxa de la tradició i de la rutina despersonalitzadores. Natura i pagesos, però, es revoltent contra el renovador fins acabar per destruir-lo. Solitud (1905), de Víctor Català, s'ocupa de l'itinerari vital d'un personatge femení que lluita per la seva pròpia realització. L'assoleix després de veure's violada i destruïda per les forces del mal. No importa, és la revolta, sigui quin sigui el resultat, allò que la salva: la decisió d'abandonar el marit i

tornar a la plana: la seva primera decisió lliure. O Josafat (1906), de Prudenci Bertrana, on presenta un individu destruït, aixafat entre dos sistemes, el laic i el religiós, dins el qual s'ha refugiat, i que acaba perdent tota consciència i, per tant, tornant al si de la natura [...]. I, encara, La vida i la mort d'en Jordi Fragonal (1912), de Josep Pous i Pagès, plasmació completa de les teories voluntaristes del moviment: la lluita contra el destí que la tradició imposa, d'un personatge que es fa ell mateix, renovador i actiu, fins que acaba enfrontant-se a la mort i al dolor amb un suïcidi que és, en darrer terme, una victòria més de la realitat. Tota aquesta literatura –i no deixo de citar Joaquim Ruyra, amb aquells personatges de Marines i boscatges que s'enfronten a la natura i al misteri sense poder dominar-los– conviu amb la novel·la decadentista d'un Maseras o un Miquel de Palol i amb la novel·la costumista que conrea, entre d'altres, Santiago Rusiñol.

Jordi Castellanos, «Modernisme i Noucentisme». L'Avenç, núm. 25, març 1980, p. 26-36

Text 4

[Simbolisme] Moviment artístic, essencialment pictòric, del darrer terç del s. XIX. Presenta imatges oposades a la realitat visible o científica per demostrar que existeix una realitat amagada que, si no és possible de conèixer, és almenys possible d'intuir. [...] Un tema constant fou el de la dona, venerada o temuda, ésser angelical (Ofèlia) o maligne (Salomé).

També ho fou el de la mort, amb l'al·lusió al més enllà. Sovint, la dona i la mort van unides: l'una porta a l'altra, segons els simbolistes. [...] En les arts plàstiques catalanes aquesta tendència es manifestà inclosa en el complex moviment del modernisme, especialment a partir dels primers anys [...].

<http://www.grec.net/cgibin/hecc12>

<i>Nom del moviment</i>	<i>Període històric</i>	<i>Llocs on es manifesta</i>	<i>Àmbits que afecta</i>	<i>Trets principals</i>
Romanticisme		Europa. Fou molt important a Alemanya		
Naturalisme	segle XIX			
Modernisme				Ruptura artista-societat
Simbolisme			Sobretot, la pintura	

2. En els textos de més amunt se'ns ha plantejat el Modernisme com un moviment de ruptura amb el Naturalisme, que havia marcat la producció literària fins al moment.

- a) Busqueu informació sobre aquest moviment i expliqueu-ne les característiques més importants. Podeu consultar dins les mateixes adreces d'Internet que us hem facilitat més amunt. També podeu consultar el volum 7 de la *Història de la literatura catalana* dirigida per M. de Riquer, A. Comas i J. Molas (p. 605-611) o bé el volum 5 de la *Nova enciclopèdia catalana de l'estudiant* (p. 289-290).
- b) Llegiu el següent fragment de *Jacobé* i expliqueu si respon a una estètica naturalista/determinista o a una estètica modernista. Justifiqueu la resposta.

¿Serà cert que els nostres vicis més secrets i més íntims no ens afecten a nosaltres sols, sinó que produeixen una sement de dolor que anirà grillant de generació en generació en el cor dels nostres fills? És clar com l'aigua... i no m'hi havia parat mai!... Oh, Déu meu! [...] La llei de l'heretatge estenen un riu de dolor a través de les generacions, un riu que marxa indefinidament [...]. (p. 192)

3. Hem vist, també, quin és el paper de l'autor en els diferents moviments. El creador, l'artista, pren un gran protagonisme per la manera com viu la seva creació i la seva vida. Fixeu-vos en els fragments que teniu tot seguit i feu les activitats que us proposem:

A pluja batent, i amb el paraigua inutilitzat per la ventada, m'entretenia, a voltes, apuntant una nota, mentre el ruixat m'amarava de cap a peus. I no era pas solament l'interès de la nota desitjada, lo que em portava a tals ardideses, sinó la creença de que les havia de fer per respondre dignament al concepte d'artista genial que de mi mateixa tenia format. Jo era un esperit ardent, posseït d'entusiasme estètic; i per lo tant... té, que troni, que llampi, que em mulli, que m'enfredori, jo no me n'he de sentir, no m'he de parar més que en la bellesa. (p. 199-200)

–Proa enfora i a fer camí –vaig contestar–. No us manxarien poc ni gaire, els mariners de Roses, si sabessin que vós i els vostres blanencs heu desemparat la barca per por de no mullar les faldilles d’una minyona! Si estigués espantada em deixaria desembarcar i me n’aniria a casa tota sola [...], però ni n’estic ni em vull separar de vosaltres. [...] Si algú és covard, que no s’excusi amb mi. Feu-vos compte que no en sóc, de dona!

[...] Jo vaig restar molt satisfeta, creient-me haver representat un paper de lluïment, dels que m’entusiasmaven en les novel·les. (p. 227)

- a) Dins quin corrent estètic classificaríeu la protagonista? Per què?
- b) Transcriviu les frases que el defineixen.

4. Llegiu *Avís misteriós*, *Les senyorettes del mar* i *La xucladora* i, després, feu les activitats que plantejarem:

- a) A quin corrent estètic adscriuríeu aquests textos? Per què?
- b) Quins personatges són comuns en ambdues narracions? Tenen les mateixes característiques, positives o negatives, en cada cas?
- c) Busqueu l’*Odissea*, d’Homer. Recordeu que aquest autor era un dels predilectes de Ruyra. Llegiu el fragment on Ulisses s’enfronta a les sirenes (que correspon al llibre XII) i expliqueu què fa el protagonista de l’*Odissea* per deslliurar-se dels encanteris de les sirenes. Compareu la solució d’Ulisses amb la del protagonista de *La xucladora*.

5. M. Lluïsa Julià afirma que l’obra narrativa de Ruyra ha estat inclosa tradicionalment dins el modernisme ruralista. Per situar-vos una mica, llegiu el fragment següent i responeu les preguntes que plantejarem:

Aquest tipus de novel·la, breu i de tema rural, inicia una moda que s’estén ràpidament durant la primera dècada del segle XX: el ruralisme. Aquesta narrativa presenta la natura com un medi difícil i dur contra el qual hauran de lluitar els personatges per intentar transformar l’ambient que els aïlla. [...] El ruralisme modernista planteja molt durament les relacions conflictives entre l’individu inquiet i la massa social, opressora, que assaja d’esclafar qualsevol de les seves pretensions renovadores. D’alguna manera reproduïx el conflicte de l’artista romàntic i la seva singularitat. [...]

Lògicament, el tema determina el tipus de llengua emprat pels escriptors ruralistes. El llenguatge es carrega d’expressions rurals plenes de dialectalismes, barbarismes, exclamacions, diminutius, augmentatius..., per acostar-lo al català propi de la ruralia i retrobar d’aquesta manera les arrels més profundes del poble català.

Nova enciclopèdia catalana de l’estudiant (p. 296-297)

- a) Com és presentada la natura?
- b) Com es planteja la relació personatge-natura?
- c) Quin tipus de llenguatge s’adiu més a aquest tipus de literatura? Per què?

6. Seguidament us proposem activitats que ens permetran de veure la manera particular com Ruyra va aplicar aquest ruralisme a algunes de les seves narracions. Començarem fixant-nos en la natura que, de fet, és l’element que dóna títol a l’obra que ens ocupa. Feu una relectura ràpida de *Marines i boscatges* i ompliu aquests quadres:

<i>Narracions on la natura és positiva</i>	<i>Narracions on la natura canvia de positiva a negativa</i>	<i>Narracions on la natura és negativa</i>

<i>Narracions on predomina el mar</i>	<i>Narracions on predomina el bosc</i>	<i>Narracions on apareixen ambdós elements</i>

7. A partir de la informació que heu obtingut a l'exercici anterior, resolcu les activitats següents:

- a) Hi ha més narracions de mar o de bosc?
- b) Hi predomina la natura positiva o negativa?
- c) Feu una valoració personal del resultat que heu obtingut a partir del que sabeu de l'autor.

8. A *Mànegues marines* se'ns presenta la mar com a traïdora; en canvi, a *Les senyorettes del mar* és descrita com la cosa millor del món. També l'ofici de pescador té aquesta doble visió. Transcriviu aquells fragments que millor reflecteixin aquestes dualitats.

9. *Avís misteriós* és un relat on el somni i la realitat es barregen i on la natura serveix per a intensificar el sentiment d'angoixa que sent el protagonista. Transformeu el fragment que teniu tot seguit canviant-hi el to negatiu per positiu. Fixeu-vos en tots els adjectius que emprava Ruyra. Proveu de trobar els contraris, sempre que sigui possible, i intenteu que es mantingui la mateixa estructura i el mateix contingut (en sentit positiu, però) que l'original.

No sabia pas quina hora era, ni tenia certesa de que fos vespre o matinada; però em semblava que no feia gaire que m'havia llevat. Un ensopiment estrany, pesat, morbós, entorpia el meu cervell. Al mateix temps sentia cert disgust fondo, certa pena aclaparadora; mes no en podia recordar les causes. No em recordava de res, de res absolutament. En va m'esforçava a escorcollar les foscors de la meva imaginació, cercant-hi alguna no ben apagada remembrança. Era inútil, no aconseguia més que augmentar el meu neguit, la meva fonda pena.

El dia era trist. Ensostrava el cel una nuvolada d'un gris fosc, que sols deixava passar una claror esmorteïda. [...] Romanguí contemplant la negror dels boscos, que s'estenia davant meu, i vaig pensar: –Són els boscos de Montnegre. (p. 150)

10. Josep Pla va escriure que ell es veia capaç de descriure qualsevol paisatge, excepte Blanes, perquè després de Ruyra, ningú no ho podia fer millor. De tota manera, Pla va fer moltes descripcions de paisatges marins a partir del mestratge de Ruyra. Tot seguit us transcrivim uns fragments descriptius d'ambdós autors. Llegiu-los atentament i responeu les preguntes que plantejem:

El dia següent ens embarcàrem abans de fer-se clar. Llevàrem àncores a trenc d'alba, i, amb un oratge manyac que prisava lleugerament les aigües del golf, vàrem estendre totes les veles. Marxàvem en popa, sense balanceigs ni capbussades. L'airet que venia de terra, tot fresc i flairós com si acabés de llevar-se d'un jaç d'herbes humides, s'esmunyia per sobre meu amb un palp de carícia; i jo li deia, aplacant-me les faldilles estufadisses: –Vaja, prou!... tafanerot! (p. 201)

En el moment d'embarcar-nos, aquella tarda, hi havia una llum somorta, crepuscular. El cel era gris i baix. L'horitzó, tocat d'una lleugera boirina –blanca, grisa, mat–, semblava haver-se acostat. L'aire era pesat i humit sobre el mar, de color d'estany brut, passava un llebetjol petit, monòton, desfibrat. El ventet –que feia mal de cap– alçava un onatge minúscul i picat, que moria fent un soroll sord a la platja. Una infinitat de gavines volaven, xisclant, famolenques, sobre l'aigua. El dia semblava fet exprés per a quedar-se a la vora de la llar, fent la vida engorronida i hivernal. De tota manera, no feia pas fred i no hi havia pas senyals de vent ni d'aigua.

Josep Pla, *Cinc històries del mar* (p. 193)

- a) Quina és la situació inicial, en cada cas?
- b) En quin moment del dia passa?
- c) Quin temps fa?
- d) Quin vent bufa? Com és el vent?
- e) Quins colors hi predominen?
- f) Com està la mar?
- g) Quina és l'actitud dels protagonistes?

11. Un cop feta la comparació, expliqueu la mateixa situació, però situeu-la de nit. Tingueu en compte tots els aspectes enunciats: temps, vent, colors, estat de la mar, actitud del personatge, etc.

12. Les descripcions marines són l'especialitat de Joaquim Ruyra. Proveu d'imitar-ne les seves qualitats tot explicant el procés d'una onada, des que comença a créixer fins que s'estimba contra la sorra de la platja. Heu de tenir en compte els aspectes següents:

- Feu que el dia sigui gris, rúfol...
- Fixeu-vos en la gamma cromàtica que heu de fer servir.
- Pareu esment als sons: de l'aigua, del vent...

En acabar la vostra descripció, compareu-la amb la de les pàgines 193 i 194.

13. Un altre aspecte destacat en el text de referència és el dels personatges. Els protagonistes de les obres es mostren com a éssers especials que s'enfronten a les seves circumstàncies i lluiten per superar-les. Fixeu-vos en la Jacobé. Ella és una noia que pateix un procés evolutiu molt complex. Rellegiu la narració i responeu les preguntes següents:

- a) Per què penseu que la Jacobé embogeix? Quines situacions la porten a patir aquesta malaltia?
- b) La solució final, el suïcidi, a quina estètica respon (romàntica, modernista)? Per què?

14. Tant a la literatura romàntica com a la modernista hi ha personatges malignes que s'interposen en la vida dels protagonistes. Aquestes «forces del mal» apareixen a *La Fineta* i en una de les novel·les més destacades del Modernisme: *Solitud*, de Víctor Català. Llegiu *La Fineta* i el capítol «La nit aquella» de *Solitud* i compareu els personatges de l'Ànima i l'Home del bosc, tot resolent les activitats següents:

- a) Descriviu les característiques físiques d'ambdós personatges.
- b) Expliqueu les seves actituds envers les noies.
- c) Com reaccionen la Fineta i la Mila després de l'atac?

15. Ruyra també trenca amb la transcendència i en alguns moments ironitza clarament. Aquest seria el cas del desenllaç de *L'èxtasi de l'oncle Ventura*, on totes les expectatives de misticisme del noi queden trencades per la crua realitat. Llegiu tot el conte i canvieu-ne el final. Feu que es compleixin les expectatives del xicot i convertiu l'oncle Ventura en un ésser tocat pel diví. Podeu treballar per parelles i després llegir tots els finals a la resta del grup-classe.

16. Feu una llista de personatges protagonistes i secundaris a partir del quadre que teniu tot seguit. Després, feu les activitats que us proposem:

<i>Protagonistes masculins</i>	<i>Protagonistes femenines</i>	<i>Secundaris masculins</i>	<i>Secundàries femenines</i>

- a) A *Marines i boscatges* els personatges femenins, tenen més pes que els masculins? Per què?
- b) Repartiu-vos en grups de tres o quatre estudiants. Cada grup haurà de triar alguns personatges dels que han sortit més amunt i crear una història. Tingueu en compte els aspectes següents:

- En llegir-la, els personatges han de poder ser reconeguts. Per tant, haureu de mantenir-ne els noms, la localització geogràfica, els trets de personalitat més rellevants, el vestuari, etc.
  - Caldrà mantenir, també, tant com us sigui possible, el seu estil de parla.¹
  - Heu de fer-hi aparèixer la natura (el mar, el bosc o ambdós elements) i caracteritzar-la tan bé com pugueu. Per tant, estigueu molt atents a l'adjectivació.
  - Convé que respecteu l'estructura clàssica: plantejament, nus i desenllaç.
  - Podeu triar el to: divertit, misteriós, dramàtic, etc.
- c) Tan bon punt tingueu la narració escrita, cal que en reviseu bé tots els aspectes essencials, així com també la puntuació, la sintaxi i l'ortografia. Un cop corregit el treball pel professor o professora, podeu llegir-lo a la resta de companys i, fins i tot, presentar-lo al proper Sant Jordi!

17. El darrer punt tractat en el text de referència és el del sentiment del poble català. A *El rem de trenta-quatre* es descriu tot el procés del naufragi de la Santa Rita. Sota el crit de: «Hissa!, hissa!», Ruyra destaca la força d'una comunitat a l'hora de fer front a les adversitats i transforma el crit en himne col·lectiu. El resultat d'aquesta transformació és la fusió entre realitat (la natura) i el sentiment, tal i com es posa de manifest en el següent fragment:

[...] *aleshores aquell crit de treball, aquell «Hissa!, hissa!», fou repetit amb un accent de victòria que s'emportava l'ànima. Era un himne grandios, corpredor. Els elements l'orquestraven amb llurs trompes i baixons de gegant. Pujava, creixia... fonia la música terrible de la naturalesa dintre un sentiment excels.* (p. 239)

En expressar aquests sentiments, Ruyra utilitza una idealització representativa del poble català, lluitant contra una adversitat materialitzada, alhora, en el símbol del rem:

Aquell rem venia a ser una llengua comuna que s'estirava cap al cel i pregava per nosaltres: —Miserere, miserere!... (p. 252)

- Feu un comentari personal sobre aquesta qüestió tot incidint en l'adscripció al catalanisme de Joaquim Ruyra. Utilitzeu aquesta font bibliogràfica: M. Lluïsa Julià, *Joaquim Ruyra*. Barcelona: Parsifal, 1996.

18. Ruyra conreà el conte com a gènere i n'esdevingué un mestre. Un dels seus models fou Edgar Allan Poe, el qual creia que l'enigma ha de ser l'eix central a partir del qual s'ha de poder construir i elaborar el decurs del relat breu. A propòsit de la teoria de Poe, Cristina Badosa comenta: «El conte s'ha de plantejar com una incògnita i tot ha de tendir a la seva solució. L'autor ha de combinar els incidents i els detalls per aconseguir l'efecte únic i singular provocat per l'enigma i ha de trobar un final sorprenent» (dins *Jacobé i altres narracions*, p. 46). Creieu que *Avís misteriós* recull aquest plantejament? Justifiqueu-ho.

19. Les rondalles són l'objecte central de l'obra que ens ocupa. Al llarg del segle XIX, i també del segle XX, autors importants del Principat i de les Illes conrearen aquest gènere literari. Consulteu a la hiperenciclopèdia o a qualsevol altra font adient els noms dels autors següents tot seguint l'esquema que us proposem:

---

¹ Consulteu el subapartat *La llengua* d'aquest mateix dossier.

<i>Autors</i>	<i>Biografia</i>	<i>Bibliografia</i>
Manuel Milà i Fontanals		
Francesc Maspons i Labrós		
Pau Bertran i Bros		
Jacint Verdaguer		
Joan Amades		
Antoni Maria Alcover		
Joan Castells i Guasch		

III. ELS ELEMENTS TEXTUALS

1. ELS MECANISMES NARRATIUS

En el decurs de les seves narracions, Joaquim Ruyra mantingué una tensió constant amb el lector. Ja a partir dels primers contes, l'autor gironí volgué introduir el factor sorpresa final tot mantenint el fil narratiu des del principi fins a la conclusió. Per dur-ho a terme, Ruyra utilitza, segons M. Lluïsa Julià, el punt de vista intern (narrador homodiegètic). A partir d'aquest recurs, hem volgut donar a aquest apartat del dossier un contingut específic basat en aspectes diversos de la creativitat ruyriana com ara la descripció, la personalitat dels personatges, el tema, l'estructura i l'argument, les comparacions narratives, l'anàlisi de les percepcions, l'espai i el temps, les funcions meteorològiques, la influència de la natura o els sentiments. Tot plegat ho anirem treballant a partir de la lectura acurada de cadascuna de les narracions.

1.1. Una tarda per mar

1. El personatge d'*Una tarda per mar* és un narrador homodiegètic. Expliqueu què és un narrador homodiegètic i exemplifiqueu-ho tot reproduint alguns paràgrafs del text.
2. Les descripcions d'en Paiús, en Volivarda i en Canari són bàsicament indirectes. Reproduïu-ne els fragments.
3. En un moment determinat, el personatge exclama «Visca la llibertat! Visca l'alegria!».
  - a) Expliqueu els motius d'aquestes exclamacions i amb quins fets s'associen.
  - b) Establiu la relació que uneix les exclamacions esmentades amb el fragment següent:

Després, vinga vogar i mar enfora s'és dit. Anàvem a quatre remes, i en Canari portava el timó. Quin delit! Quin entusiasme! Que era de bon rebre, al front i a les galtes, el buf del vent, impregnat d'una polseta de ruixims! Un garbinet fresc, oratjós i joguiner volava en ample vol per la planura del mar, enravenxinant les ones sense embravir-les. Tot era vida i moviment. Arreu arreu, les ones corrien, rodolaven, saltironaven i tentinejaven amb moviments d'alegre embriaguesa. S'engallaven, traient unes crestes verdes, fines, diàfanes, que, banderejant, s'aprimaven fins a rompre's en floquets d'escuma. Aquí s'empaitaven, amoroses, petonejant-se amb un decandiment esllanguit i graciós a l'assolir-se; allí s'esbadellaven suaument com una boca que esclafeix a riure. Com un estol de mainada tafanera, venien a palpar i colpejar els costats del gussi, a passar-li per dessota, pegant-li culada, o a esllomar-se bojalment en la roda de proa. (p. 135)

4. Compareu la personalitat decidida d'en Volivarda amb la d'en Saura d'*El rem de trenta-quatre*. Creieu que aquestes personalitats són pròpies dels homes de la mar? Justifiqueu-ho.

Volivarda:

–De què teniu por, gallines? ¿Per ventura no sabeu nedar? –va dir. I, assenyalant el punt cap on havíem d'arrumbar–: Dret an es freu, Canari! –va cridar–. I vosaltres acluqueu ets uis i aferreu es punys a vogar. Aquí no ha de governar ningú sinó es timoner. (p. 135-136)

Saura:

– [...] *Aquí no en seré, de pare pedaç: no t'ho pensis. Aquí... Déu i jo!: no hi ha més amos. I si el mar referma, no t'hi voldré pas a coberta. Mira, en Pau ja s'ès esguerrat d'un braç; vet aquí lo que s'hi guanya. Au, ara ja ho saps. Escabella't i rebequeja, i fes lo que vulguis; però recela't. Me'n vaig a la meva, a salvar-ho tot. Responc de sis vides.* (p. 236)

5. Observeu en tots els paràgrafs d'en Volivarda el sentit autoritari dels seus mots. A partir d'aquí, establiu els trets de caràcter més importants d'aquest personatge i què el diferencia de la resta de personatges de la narració.

6. El narrador fa referència a uns «mariners vells» en actitud contemplativa: *Els mariners vells, que prenien la fresca al peu de les penyes, a l'ombra de les blavoses atzavares, ens contemplaven satisfets, articulant amb ells i assenyalant-nos amb els brocs de llurs pipes* (p. 134).

- a) Compareu la contemplació dels vells mariners amb la dinàmica dels joves. Contrasteu aquestes actituds que, tot sigui dit, van lligades a l'experiència.
- b) Citeu alguna reproducció plàstica de l'època que escenifiqui la imatge dels mariners vells en actitud contemplativa.

7. El desdoblament del personatge-narrador es manifesta al final del relat. Comenteu el paper que tenen ambdós personatges (l'adult i el nen) al llarg de tot el relat. El narrador adult estableix un final de relat paral·lel a la fi del dia: l'un es manifesta amb un moviment acompassat; l'altre amb la transformació del dia. Comenteu aquest final mitjançant dos supòsits: a) la fi de la vida; b) el record revitalitzador de la infantesa. Per què creieu que els dos supòsits són exposats de manera seguida?

1.2. L'èxtasi de l'oncle Ventura

1. En un moment determinat de la narració, el personatge estableix una comparació entre la mort d'una cadenera i la d'un llobarro. Tot seguit, expressa: «La pesca proporciona l'interès i les emocions d'un joc d'atzar i les embriagueses d'una lluita triomfal». Comenteu aquest sentiment.

2. Al final de la narració, Ruyra contraposa la imatge idíl·lica de l'oncle amb la realitat. Comenteu el contrast establert entre allò que pensa el nen i la realitat més conspícua manifestada per l'oncle.

3. Si compareu la personalitat de l'oncle Ventura amb la d'en Saura d'*El rem de trenta-quatre* observareu que hi ha diferències importants. Les actituds emotives manifestades comporten percepcions del món diferents. Trieu-ne tres i comenteu-les.

1.3. L'aniversari del noi Guixer

1. Continuant amb l'evolució cronològica de cadascun dels narradors, a quin període evolutiu creieu que pertany el personatge-narrador?

2. La narració té tres parts diferenciades. Resumiu-les.

1.4. Vetlles d'estiu

1. En quins dos punts de vista s'esdevé la narració?
2. El narrador es distancia, al llarg de la narració, de la veu dels personatges, però alhora estructura una unitat de manera que la narració s'esdevé a partir d'un cercle tancat iniciat i acabat pel mateix narrador. Com diríeu que s'estableix, aquesta unitat?
3. Quin és el tema de la narració?
4. El personatge-narrador critica, en un moment determinat, l'ús de vegades inadequat de determinades expressions lingüístiques. En un altre, resta fascinat per l'ús adequat dels mots en les converses. Reproduïu els paràgrafs que fan esment a ambdós aspectes.
5. El personatge-narrador utilitza la tècnica de la descripció quan fa esment dels personatges. Amb tot, però, el temps verbal emprat per l'un i pels altres és diferent. Digueu a quins temps verbals ens referim i a qui pertanyen.

1.5. Avís misteriós

1. Escriviu el tema, l'estructura i l'argument d'aquest conte.
2. Al final del conte, l'autor esmenta Hamlet. Quin paral·lelisme hi ha entre aquest personatge de Shakespeare i el del conte?
3. Comenteu el punt de vista d'aquest conte.
4. Els tres primers paràgrafs d'*Avís misteriós* ens predisposen envers una notícia tràgica. Ens hi fan pensar cinc elements, tres dels quals pertanyen a l'àmbit de les percepcions i dos a l'estat anímic. Comenteu-los.

1.6. Mar de llamp

1. Un cop més, la mort apareix com a desenvolupament final d'una tragèdia. El món idíl·lic de la infantesa troba, en les imatges del jove, un desencís. L'enfrontament entre el món ideal i el món real implica, tant a *Avís misteriós* com a *Mar de llamp* o a *Mànegues marines*, l'aturada en la mort. Aquest recurs és emprat per Ruyra no com a desenllaç d'una estructura narrativa amb plantejament, nus i desenllaç, sinó com a experiència vital. En consonància amb aquesta afirmació, comenteu el darrer paràgraf de la narració.
2. M. Lluïsa Julià escriu que «a 'Mar de llamp' tota la descripció i evolució del mar tempestat obeeix a una immensa imatge acústica, basada en la descripció de la força i els efectes d'un ésser invisible, d'un monstre marí de proporcions gegantines que ataca la costa». Reproduïu tres fragments del text que evidenciiïn aquest raonament.

1.7. Mànegues marines

1. Els fenòmens meteorològics solen tenir en l'obra de Ruyra uns efectes determinats en la quotidianitat de les persones. En aquest relat, la «nuvolada baixa, densa i bonyeguda» que tapava el cel reflecteix, en l'àmbit de la vida diària, uns canvis immediats. Comenteu-los.
2. La visió dels fets contrasta amb la dinàmica que aquests fets comporten. Tot es veu, i és la mànega (les mànegues) i el seu entorn allò que possibilita imatges estàtiques de terror. Reproduïu els fragments que ho manifesten.

3. El camp visual que ofereix al lector la dinàmica de l'acció, contrasta amb el sentiment emotiu de tres imatges:

- la dona que té la família al mar,
- la dels mendicaires «adormits al carrer»,
- la reacció del patró amb la seva criatura.

Totes tres se situen paral·lelament en el temps a l'actuació de la mànega. Per què creieu que Ruyra fa aparèixer aquests elements tan diferents i alhora tan semblants en el significat?

4. Compareu el fragment A de *Mànegues marines* (p. 161) amb el fragment B d'*El rem de trenta-quatre* (p. 244):

FRAGMENT A	FRAGMENT B
<p>[el pare] Va agafar el noieta per sota les aixelles, l'aixecà en sopols d'una recolada, i, encarant-lo amb la mar i mostrant-la-hi, va dir:</p> <p>–Té, mira-la, sa nostra desgràcia! Fes-hi sa creu per un mai més!</p> <p>–I nirviós, malhumorat, després de posar la criatura en terra, li pegà una bufetada.</p> <p>–Recorda-te'n!</p>	<p>El pare s'abalançà als meus braços, m'agafà per sota les aixelles i m'aixecà en sopols, prement-me contra el seu pit i estampant amb boca esbufegosa un petó sota la meua barba, mentre el meu cap se tombava desmaiadament endarrera: un petó, que era tal volta el primer que he rebut dels seus llavis.</p> <p>–Filla! –I vaig sentir la commoció del seu ample pit, atrontollat pels sanglots.</p>

- Comenteu el paral·lisme de l'acció en ambdós fragments.
- Comenteu el significat de la bufetada del fragment A i el del petó del fragment B. Creieu que tant l'un com l'altre impliquen el mateix? Per què?

1.8. La basarda

1. L'espai d'aquesta narració és diferent de la resta de narracions corresponents a la primera part del llibre. Escriviu-ne tres característiques diferencials.

2. Durant quant temps transcorre la narració? Quantes vegades té el personatge sentiment de persecució?

3. Escriviu les sensacions que apareixen en el personatge-narrador en els següents fragments:

- En passar el pont de la Mostela: .....
- .....
- .....
- En sentir el flauteig de tòtils: .....
- .....
- .....

- En veure el llumet d'una casa: .....
- .....
- .....
- En perdre's de vista el llumet i no oir el cant dels tòtils: .....
- .....
- .....

4. Ell mateix manifesta, en sentit pejoratiu, el següent: *Això és basarda, una por de no res, pròpia de dones i criatures* (p. 162); però posteriorment en fa una reflexió més profunda mitjançant la qual identifica solitud, immensitat i fosca amb una possible capacitat humana de rebre «la suggestió de poders suprasensibles que ens pertorben i esborronen». Quina és la relació que s'estableix entre basarda i poders suprasensibles?

5. La creença religiosa del personatge-narrador referma una voluntat cristiana i una negativa envers les influències paganes. En quin moment creieu que hi fa referència?

6. La reflexió de la pàgina 163 fa referència a un espai obert ben diferenciat del que havia aparegut fins ara en el decurs dels diferents relats. Quina relació té el bosc amb les sensacions suggestives experimentades?

1.9. Les senyorettes del mar

1. La descripció del crepuscle i de la nit avança un fet misteriós i fantàstic. Per què l'acabament del dia proclama l'entrada en escena de les senyorettes del mar?

2. Aquest conte es diferencia substancialment de la temàtica corresponent a les narracions de la primera part del llibre. Quina és la diferència essencial que s'hi observa?

3. El somni dels sis vailets comporta una idea clara relacionada amb el mar. Quina creieu que és, aquesta idea?

4. Amb quines imatges mitològiques podem relacionar les senyorettes del mar?

5. Aquest conte ens mostra un tipus de narrador diferent, en certa manera, del que hem vist fins ara. Definiu el punt de vista de *Les senyorettes del mar*.

6. Transcriviu el nucli del conte.

1.10. La vetlla dels morts

1. En quin moment del dia se situa l'acció d'en Refila de Navata?

2. Descriviu els balladors de la dansa.

3. El conte té tres parts diferenciades. Indiqueu-les tot assenyalant, només, on comença i on acaba cadascuna.

4. Escriviu un relat curt basat en un fet misteriós o fantàstic. Intenteu de seguir l'estil de Ruyra.

1.11. La xucladora

1. Relacioneu el moment del dia en què s'esdevé la narració amb el de les narracions *Les senyorettes del mar* i *La vetlla dels morts*. Segons el vostre criteri, de quina manera es pot associar aquest moment amb el títol genèric de *Fantasies*?
2. Analitzeu el punt de vista d'aquesta narració.
3. A quin període de la vida del narrador creieu que correspon aquesta narració? Què us ho fa pensar?
4. En un moment determinat de la narració, el personatge-narrador ens exposa la seva visió de l'amor. Cerqueu informació sobre el matrimoni de Ruyra amb Teresa de Llinàs i compareu el text escrit amb l'experiència real de l'escriptor.²
5. El personatge-narrador ens parla de les sensacions que li aporta el mar i, tot seguit, apareix un personatge femení, la nedadora, amb la qual estableix un diàleg. Posteriorment, el personatge-narrador fa esment del físic d'aquest ésser i concreta, en dues ocasions, dos aspectes relacionats amb l'oralitat que, a la vegada, sintonitzen amb el títol de la narració. Escriviu els paràgrafs que fan referència a aquests aspectes.
6. La xucladora pot formar part tant de l'àmbit real com de l'imaginari. Argumenteu les dues posicions.
7. En aquest conte hi ha dos nivells subjacents: el real i el fantàstic. De quina manera creieu que ambdós nivells tenen implicació directa en la vida de Joaquim Ruyra?

1.12. En Garet a l'enramada

1. Tot basant-vos en aquesta narració, definiu els conceptes següents:
  - Tema: .....
  - Argument: .....
  - Estructura: .....
  - Punt de vista: .....
2. Els noms de quatre músics són ben peculiars. Intuïu-ne el significat i associeu-los amb les característiques concretes que el mateix personatge-narrador descriu.
3. Natura i sentiments s'apleguen de manera homogènia. Especifiqueu de quina manera es reflecteix aquesta unitat en el decurs de la narració.
4. Redacteu una festa popular de poble o de ciutat, seguint l'estil de Joaquim Ruyra en aquest relat, tot ometent el desig i l'enamorament d'en Garet envers la Cinta.

---

² Podeu consultar el subapartat *Joaquim Ruyra: l'home, l'autor* d'aquest mateix dossier.

1.13. La Fineta

1. Definiu tema, estructura i punt de vista de la narració.
2. La natura ofereix un equilibri exemplificat per la presència de l'Home del bosc i el retorn de l'alegria. Reproduïu-ne els fragments corresponents.
3. Quan la barca del pare s'acosta, el narrador anuncia un canvi premonitori per a l'esdevenidor de la Fineta. Aquest canvi contraposa un cop més les forces de la natura. Reproduïu-ne el fragment.
4. Feu un retrat físic de l'Home del bosc i de la Fineta.
5. Si imagineu l'escena de l'atac de l'Home del bosc a la Fineta i el gos roig lladrant desafuradament al cim d'un penyal quan està a punt d'ocórrer la tragèdia, podeu establir determinats paral·lelismes musicals. Richard Wagner, compositor alemany contemporani de Ruyra, molt preuat per part de la societat catalana de l'època, va compondre l'òpera *Die Walküre* (*La valquíria*), que forma part del cicle dramàtic *Der Ring des Nibelungen* (*L'anell del Nibelung*), la primera representació de la qual es féu el 26 de juny de 1870 al Königliches Hof-Nationaltheater de Munic. Aleshores, Ruyra tenia dotze anys. Cerqueu informació sobre Wagner i *La valquíria*, escolteu el fragment «La cavalcada de les valquíries» i confegiu un text d'entre deu i quinze línies manifestant la vostra opinió sobre el possible paral·lelisme entre aquest fragment i l'escena esmentada.
6. Els sentiments de la Fineta envers l'Home del bosc són, aparentment, contradictoris. Redacteu el vostre criteri en relació a aquests sentiments, plasmats pel narrador al darrer paràgraf del llibre, tot intentant de solucionar, en un sentit o altre, aquesta aparent contradicció.

1.14. Jacobé

1. Definiu tema, argument, estructura i punt de vista de la narració.
2. L'obra s'inicia amb la descripció d'una natura hostil que anuncia un esdevenidor tràgic. Argumenteu breument per què creieu que Ruyra utilitza aquest recurs.
3. El metge justifica la malaltia de la Jacobé mitjançant un exemple extret dels clàssics grecs, el cas d'Ifigènia. Consulteu qui era Ifigènia i compareu el seu cas amb el de la Jacobé sobre la base de les paraules del metge (p. 191).
4. De quina manera les idees del personatge-narrador s'avenen amb les del metge? Quin és el fragment de l'obra que més denota aquesta avinentesa?
5. Justament després d'haver trobat el metge al carrer, el personatge-narrador contrasta en el seu discurs dues situacions aparentment contraposades: la comicitat al carrer i la imatge patètica de la Jacobé a la finestra. Creieu que aquestes situacions reflecteixen literàriament allò que en la vida quotidiana quedava definit en termes d'equilibri?
6. Aquestes situacions contraposades enllacen directament amb una geografia feréstega hàbilment narrada per l'autor. Retorna, per tant, l'esquema inicial: el paisatge ens anuncia la mort. La presència última de la Jacobé al costat d'en Minguet ve acompanyada d'uns mots que fan esment d'un discurs del tot alienat. Reproduïu els mots directes de la Jacobé relacionats amb l'al·lucinació.
7. Al final de l'obra, després del suïcidi de la Jacobé, el personatge-narrador fa referència a *l'antiga pedra druídica, l'altar carregat amb la seva víctima immaculada, sagnant, exànime* (p. 197). Quina és la interpretació que en feu, d'aquestes paraules?

1.15. El rem de trenta-quatre

1. Els fragments següents reproduïen, en part, diferents sensacions que la Marianna Saura experimenta a bord de la Santa Rita. Tots, però, ens deixen entreveure una experiència que va més enllà del simple viatge en barca. Feu-ne el vostre comentari personal i especifiqueu a quin tipus de viatge ens estem referint (*a* significa 'columna esquerra' i *b* significa 'columna dreta'):

p. 205 b	Aquella cambreta petita i tranquil·la, que surava sobre les aigües allunyant-se de la terra, tenia una mena de poesia que lligava dolçament amb la de les imatges somnioses que començaven a flotar per la meva pensa. Insensiblement vaig esmunyir-me de la realitat. Viatjava cap a un món desconegut, cap a un país fantàstic; i... així em vaig adormir.
p. 207 a	Les nobles tristeses aparten al cor un dolç repòs, una mena d'aprovació celestial, de la qual cal gaudir en silenci. La meva ànima va eixamplar-se per l'espai.
p. 222 b	Els meus sentits i les meves facultats absorbien assedegadament la llum i les colors, i hi gaudien una quinta essència misteriosa, una mena d'alcohol excitador de l'esperit: no sé com explicar-ho.
p. 228 b	I el sentiment del meu jo esfereït m'envaï fins al moll dels ossos [...] no es diria sinó que en la meva ànima s'havia obert un ull que s'abeurava de les foscos de la mort.
p. 229 a	Estàvem sols. Vaig acriminar el pare interiorment. Ah! Si jo hagués tingut mare, no m'hauria vist en aquell perill. Ella no les hauria escoltades, les meves ardideses i fantasies de criatura: m'hauria abrigada amb el seu amor i m'haguera protegida contra mi mateixa.
p. 229 b	I, mig rient, amb els ulls encara engotellats de llàgrimes, vaig mirar a l'entorn, escutiant que algú no hagués presenciat la meva feblesa.
p. 235 a	Vui el pare!, vui que el pare vingui!
p. 235 a i b	Al cap de poc va comparéixer el pare, i em vaig abraçar a ses cames i li vaig besar els genolls. Estava com boja. Li vaig dir que no permetria que se separés de mi; que jo no tenia més emparança que la seva [...] que [...] no em negués almenys el consol del seu amor [...]; que si ell m'hagués estimat no m'hauria abandonada com m'abandonava [...].
p. 236 b	Aquella seguretat, aquella energia amb què s'expressava el pare, exercien una influència sanitària en els meus nirvis.

2. *El rem de trenta-quatre* conté una gran quantitat de caracteritzacions. Escriviu el nom de cadascun dels personatges que hi apareixen, llevat del de la Marianna Saura, i feu-ne la descripció corresponent.

3. L'obra s'estructura en cinc capítols que fan referència als tres dies de viatge de la Santa Rita. Exposeu, mitjançant frases curtes, el contingut de cada capítol.

- Capítol I: .....
.....
.....
- Capítol II: .....
.....
.....
- Capítol III: .....
.....
.....
- Capítol IV: .....
.....
.....
- Capítol V: .....
.....
.....

2. ELS ELEMENTS RETÒRICS

Els elements retòrics configuren la segona part de l'anàlisi textual de *Marines i boscatges*. L'ús constant d'aquests elements permet d'introduir-nos en tots aquells mecanismes que Joaquim Ruyra utilitzà per tal d'estructurar un corpus narratiu característic. M. Lluïsa Julià diferencia tres tipus de mecanismes a l'hora de parlar dels elements retòrics: a) mecanismes referits al sons (al·literació, onomatopeia); b) mecanismes referits a la morfosintaxi (repetició de mots, paral·lelisme), i c) mecanismes o figures referits al significat (gradació, antítesi, comparació, metàfora, personificació, imatge). A partir d'aquest model hem estructurat l'anàlisi d'aquest subapartat.

2.1. Una tarda per mar

1. En el paràgraf següent, en València fa referència a «sa veia de sa mantellina blava». A què es refereix, però?

Apa, marrecs, que tindreu bon temps! –va dir-nos en València–. Mireu, que alegria que està, sa veia de sa mantellina blava! Com s'enfloc a se rinxola, sa presumida! Runy com un gos perquè ses roques li són de mal rosegat i sa sorra li fa mal a ses genives; però no té pas sa rauxa dolenta: us gronxarà a sa seua falda com una bona mainadera. Apa, marrecs! Es vent i es corrent us estalviaran sa meitat de sa feina, i a sa tornada, ja es garbí haurà caigut. (p. 134)

2. Quins elements retòrics trobeu en aquest fragment? Expliqueu-los.

Després, vinga vogar i mar enfora s'és dit. Anàvem a quatre remes, i en Canari portava el timó. Quin delit! Quin entusiasme! Que era de bon rebre, al front i a les galtes, el buf del vent, impregnat d'una polseta de ruixims! Un garbinet fresc, oratjós i joguiner volava en ample vol per la planura del mar, enravenxinant les ones sense embravir-les. Tot era vida i moviment. Arreu arreu, les ones corrien, rodolaven, saltironaven i tentinejaven amb moviments d'alegre embriaguesa. S'engallaven, traient unes crestes verdes, fines, diàfanos, que, banderejant, s'aprimaven fins a rompre's en floquets d'escuma. Aquí s'empaitaven, amoroses, petonejant-se amb un decandiment esllanguit i graciós a l'assolir-se; allí s'esbadellaven suaument com una boca que esclafeix a riure. Com un estol de mainada tafanera, venien a palpar i colpejar els costats del gussí, a passar-li per dessota, pegant-li culada, o a esllomar-se bojalment en la roda de proa. (p. 135)

3. Analitzeu els elements retòrics d'aquest fragment:

Tots guaitàrem a l'entorn, aleshores. Mare de Déu, i que era tard! Com havia passat, el temps! Ja l'ombra de les muntanyes s'estenia fins qui sap on de la mar. El garbí havia caigut. La flama en la qual en Paiús encenia el cigarrot no oscil·lava gens ni mica, i la candeleta va cremar fins que, llençada a l'aigua, s'hi apagà espetarrellejant. L'onatge s'era aplanat, esborrat, fos... Quina calma! Quina quietud! La color blanquinosa que pren l'aigua morta de les ensinades s'anava dilatant mar enfora com un tel invasor; i en aquell tel llis i enxarolat s'emmirallaven serenament les penyes, poc abans combatudes per la ressaga, i llurs herbatges, encara xops, hi vessaven una gotellada harmoniosa. De les muntanyes properes davallava l'olor dels tomanyins i de les flors boscanes, que amb la fresca del vespre solen exhalar un alè més sentós. El sol, des de darrera d'una boirina rovellada, deixava caure, a tall de rosses pestanyes d'un ull que s'acodorm, la serrellada dels seus raigs, que cobria tot el Montseny. El cel començava a verdejar. Quina calma! Quina quietud! La tarda es desmaiava a poc a poc amb un somrís de pau, amb un deix de galvana placèvola que s'apoderava de la immensitat. (p. 137-138)

4. «Un negre exèrcit armat de piques» fa referència a la munió de soïssos al fons del mar. No obstant això, el paràgraf sencer ens remet a una imatge visual allunyada del fons del mar. Comenteu-la.

Ens hi vàrem acostar, i, efectivament, no hi mancava pas lo que cercàvem. La penya submarina estava materialment coberta de soïssos, aplegats estretament, eneriçats de pues, oferint en petit l'aspecte que presentaria, agombolat en el fons d'una vall, un negre exèrcit armat de piques. (p. 138)

2.2. L'èxtasi de l'oncle Ventura

1. Quins elements retòrics trobeu en aquest paràgraf?

Estàvem a darreries de setembre, i no calia pas esperar les bonances delicioses que la caiguda del garbí dona a les vesprades del juliol i de l'agost. El mar sentia ja les males humors de la tardor; en el moment més impensat podia pegar-li una rauxa de mal geni. (p. 140)

2. El mar i la costa són, per a Ruyra, uns elements naturals que sovint converteix en imatges sensorials ben eloqüents. Al paràgraf següent, el narrador associa la costa amb una sèrie d'elements geomètrics i, alhora, amb diferents estats de la mar.

a) Compareu les dues imatges i representeu-les plàsticament:

La costa, en la mitja foscor regnant, simulava un tortuós carrer d'edificis enderrocats: piràmides, cúpules, torres gegantines i malgirbades, arcs, muradals... tot esquerdat, malmès, embolcallat de pins i bardisses. Si un hom escoltava cap allí, sentia créixer el soroll de la ressaga, més fort i retrunyidor com més hi parava l'atenció. Si en canvi escoltava cap a la banda de fora, la ressaga, desatesa, semblava allunyar-se i emmudir, i l'orella sentia venir d'allà d'enllà, entre el silenci, els sospirs vagarosos del mar immens i desert. (p. 140)

- b) Tot seguit, reproduïu plàsticament la imatge de l'aurora del paràgraf següent utilitzant la tècnica que considereu més adient.

Mentrestant apuntà el crepuscle de lluna, una resplendor rogenca que envaí a poc a poc l'orient i s'anà intensificant de color fins a arribar al to més rogenç de porpra. Els grops i sacsons de la calitja es transparentaven amb fluctuant ombreig. Aquella aurora no era com la del dia, que així que apunta, ja la nit pal·lideix, perdent quelcom del seu imperi, i les estrelles se desllueixen; sinó una aurora llòbrega, que es coloria sense quasi resplendir. Dilatava la seva vivíssima taca vermella enmig del si de la nit, sense que en lo restant del cel s'esblaimés l'ombra en lo més mínim, ni que cap estrella perdés gens la seva lluïssor. (p. 141)

2.3. L'aniversari del noi Guixer

1. El personatge-narrador troba l'avi Guixer «assegut en unes esparcines dujades» (esparcines: cordes gruixudes per amarrar embarcacions; dujades: enrotllades) tot passant el rosari; és un catorze de juliol, el dia que el seu fill se li ofegà. Aleshores comenta: «De cara al mar, a la presència del poètic cementiri del seu fill, ve a resar-li les seves oracionetes». Per què és poètic, el cementiri?

2. Quin tipus d'imatge inclou aquest fragment?

Totes aquelles llumenetes eren mil flames de candeles que cremaven en un ofici de difunts, dintre d'un temple immens amb les fondàries perdudes en vagaroses foscors. Se sentia el trèmul d'orgue, solemne, baix, devotíssim, creixent a poc a poc, tornant a minvar dolçament... L'èxtasi de quelcom de sant s'apoderava del cor. (p. 144)

2.4. Vetlles d'estiu

1. El silenci forma part de la contemplació de les coses. A l'hora de destacar la validesa del silenci quan no hi ha conversa, el personatge-narrador estableix un seguit d'imatges visuals referents al cel i al mar. Creieu que aquestes imatges encara són vàlides actualment? Justifiqueu-ne la resposta.

2. La idealització del mar comporta, a la part final de la narració, una comparació, una metàfora i una imatge que ben bé podríem qualificar d'emocional i sensorial a la vegada. Reproduïu els fragments corresponents a cadascun d'aquests elements retòrics.

2.5. Avís misteriós

1. Ruyra utilitza la imatge dels «surassos» per adequar la mort a l'àmbit de la natura. Quins són els mots que personifiquen aquesta imatge? (p. 151)

2.6. Mar de llamp

1. El pas del temps és, a *Mar de llamp*, una excusa per definir el contrast de la natura. Del crepuscle matinal Ruyra passa a la mort originada pel vent i la consegüent acció del mar. Escriviu les personificacions que apareixen al llarg de tot el procés.

2.7. Mànegues marines

1. El personatge-narrador manifesta: «Aquestes coses, les vaig veure quasi sense mirar-me-les. Eren en el meu camp visual i formen en el meu record un sol conjunt amb les del mar i del cel» (p. 159). Fer –com diu Ruyra a *L'educació de la inventiva* (p. 725)– «que la paraula no evoqui la imatge, sinó que la imatge evoqui la paraula». Els personatges d'aquesta narració apareixen gairebé fotografiats pels ulls del personatge-narrador. Ompliu aquest quadre amb les connotacions visuals que ofereixen diversos elements:

<i>Elements</i>	<i>Connotacions visuals</i>
Mànega primera	
Mànega segona	
Mànega tercera	
Carreter	
Patrons	
Infantó	
Mendicares	

2. En un moment determinat, el personatge-narrador comenta: «Però no es sentia el més lleu soroll: tot passava com en un espectacle cinematogràfic» (p. 157). Què denota aquesta comparació?

3. L'esdeveniment (les mànegues) comporta, en el decurs de la narració, uns canvis de color en els diferents elements que hi apareixen. Aparelleu cada element o cada ésser amb el canvi de color produït:

<i>Element o ésser</i>	<i>Canvi de color produït</i>
Parets blanques	
Calima	
Mànega primera	
Mànega segona	
Mànega tercera	
Dona que hi ha davant el personatge-narrador	
L'aire	
Dona que tenia a mar tota la família	
Llavis de la dona que tenia a mar tota la família	
Pèls dels mendicares	
Boirada de la caleta	
Feixes de la muntanya «encara mig envelada»	

2.8. La vetlla dels morts

1. Ompliu el quadre següent amb exemples textuais dels elements retòrics proposats:

<i>Anàfora</i>	<i>Anadiplosi</i>
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2.9. La xucladora

1. Feu una llista amb totes les personificacions de la narració.

2.10. En Garet a l'enramada

1. Relacioneu cada paràgraf amb l'element retòric corresponent (A, B, C, D o E):

A. prosopografia	B. metàfora	C. etopeia	D. comparació	E. onomatopeia
És una mossa garrida, robusta, colorida de galtes, encesa de llavis, de cos bufó, pit abombat i bells costats onejadors.				A, B, C, D, E
Altrament, ¿quin joiell pot haver-hi més brillant que els seus ulls castanys enlluernadors, ni quina pedreria més fina que les seves dentetes encoixinades en unes genives de color de rosa, que es mostren de soca-rel quan l'abundosa rialla obre l'estoig on estan embotides.				A, B, C, D, E
Avesat des de la infantesa a les solituds del mar, son pensament buit de paraules les capeix les coses intuïtivament, sense necessitat de registrar-les en mots ni d'analitzar-les; i, essent sensible i d'inclinança meditadora, no troba sovint altra manera d'expressar-se que amb un sospir o amb una exclamació.				A, B, C, D, E
En canvi, el seu companyó, un galifardeu ample de barres, camusot, clatellut i de pentinat gitanesc, està esblanqueït i respira penosament amb les aletes del nas dilatades i moradenques, i la boca enguexada per l'esforç que li costa sostenir-hi un cigarrot bavallós i apagat.				A, B, C, D, E
És un verat que vol seguir es vol d'una gavina.				A, B, C, D, E
[...] i els seus salts, els seus alegres salts, cauen dolorosament sobre l'ànima d'en Garet, i la premsen i la sacsegen i la malmeten.				A, B, C, D, E
Arreu sona un xiu-xiu seguit seguit com la remor de l'oratge en una pollancreda.				A, B, C, D, E

2.11. La Fineta

1. Associeu cada expressió amb l'element retòric corresponent:

<i>Expressió</i>	<i>Element retòric</i>
carretera de flames	
L'aigua lluu com el llom d'un peix escatós i daurat.	<i>Metàfora</i>
esquitxa espurnes de foc	
s'encara amb la barca, que l'aborda com una gran au batalladora	<i>Comparació</i>

3. LA LLENGUA

Les conclusions a què arriba Joaquim Ruyra en el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana són fonamentals per a entendre l'abast del concepte de renovació de la llengua que l'autor blanenc tenia. El tema exposat per l'escriptor fou «La nostra llengua en les obres literàries», i els quatre punts defensats constitueixen, en paraules de Manuel de Montoliu, «normes generals del criteri que, segons ell, ha de presidir en la tasca restauradora del català literari modern» (dins «La vida i l'obra de Joaquim Ruyra», p. 112). Aquests punts són els següents:

1r

Que el pensament artístich sent vers el llenguatge tres menes de necessitats essencials: necessitat de riquesa interna o mental, necessitat de riquesa externa o formal y necessitat de comunicació; y que aquestes necessitats poden y solen portar a la formació d'un llenguatge literari, diferent, en part, del vulgar.

2n

Que'l més bon ordre de fonts, que's pot seguir per millor satisfer la primera de les esmentades necessitats ab menys perjudici de la tercera, es el de la següent enumeració: parla viva, -llenguatge antiquat, -construcció llatínica, -barbra introducció y lliure invenció.

3r

Que l'escàs estudi del català clàssich y l'intens y general estudi del castellà a la nostra terra, produeixen, en el bon ordre dels nostres coneixements llingüístichs, una pertorbació perniciososa al nostre llenguatge literari.

4t

Que per evitar els danys de la pertorbació, que's senyala en la conclusió anterior, cal fomentar l'estudi del català dels sigles d'or y aixecar veus de reprovació contra la introducció de formes de quart ordre y, molt especialment, mentalitats sintàxiques castellanés.

Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona, 1906 (p. 480-483)

Així doncs, Ruyra atorga a la llengua viva un sentit fonamental en la llengua literària. L'autor gironí creu que llengua catalana no era una llengua fossilitzant, i que com a llengua viva s'havia d'anar actualitzant en el decurs dels anys. A partir d'aquí, Ruyra no tingué inconvenient a acceptar les «Normes ortogràfiques» de l'Institut d'Estudis Catalans, sota la direcció de Pompeu Fabra, aprovades el 24 de gener de 1913.

En aquest apartat lingüístic pretenem de seguir mínimament la riquesa expressiva de Joaquim Ruyra tot analitzant aquells aspectes relacionats, bàsicament, en les qüestions morfològiques, sintàctiques, fonètiques i lèxiques de l'obra analitzada.

Volem destacar, a més, la importància que l'article *salat* té en el desenvolupament del llenguatge col·loquial en l'obra de Ruyra. Per aquesta raó, hem cregut oportú de dedicar-hi una referència teòrica (vegeu l'annex 1) juntament amb l'activitat corresponent.

1. Les paraules que apareixen tot seguit són una petita mostra representativa d'un vocabulari que pràcticament és desconegut per una àmplia capa de la població, sobretot juvenil, tant de les grans ciutats com de bona part del món rural i mariner. Apareixen al llarg dels diferents relats de *Pinya de rosa* i és per aquest motiu que us proposem que les cerqueu i n'escriuiu el significat. (La font de consulta idònia és el *Diccionari català-valencià-balear*, d'A.M. Alcover i de F. de B. Moll, que trobareu a <http://dcvb.iecat.net/>).

MOT	SIGNIFICAT
A	
ACASERADA	
ARRAP	
ARROSAR	
ATRUQUEJAR	
B	
BALANDREJAR	
BALDAMENT	
BALOU	
BARLOVENT	
BATIPORT	
BESSA	
BIS	
BOLOU	
C	
CAPJUP	
CARET	
CAÇAESCOTA	
CAPCIRÓ	
CARINAR	
CHOR	

<i>CIAR</i>	
<i>CLEMÀSTECES</i>	
<i>COSSAR</i>	
<i>CRÉTUA</i>	
E	
<i>EIXERIVIT</i>	
<i>EIXONAR</i>	
<i>EMBORNADA</i>	
<i>ENGALLAR-SE</i>	
<i>ENGARGUSSAR</i>	
<i>ENGUERXIR</i>	
<i>ENLLITEGAR</i>	
<i>ENTOLLAR</i>	
<i>ESBORNEIAT</i>	
<i>ESBORRONAR</i>	
<i>ESCATAINET</i>	
<i>ESCÓRPORA</i>	
<i>ESFREIXURAR</i>	
<i>ESPARCINA (DUJADA)</i>	
<i>ESPARVILLAR</i>	
F	
<i>FEIXINA</i>	
<i>FITAR</i>	
<i>FOLLADOR</i>	
<i>FOLLAR</i>	
<i>FOREJAR</i>	
<i>FREU</i>	
<i>FUSA</i>	
G	
<i>GALVANA</i>	
<i>GARBÍ</i>	

<i>GARNEU</i>	
<i>GLEVA</i>	
<i>GREGAL</i>	
<i>GRIFOLDA</i>	
<i>GUIMBARDEJAR</i>	
<i>GURRAMA</i>	
<i>GUSARAPA</i>	
J	
<i>JODRIOLA</i>	
L	
<i>LAS, LASSA</i>	
<i>LLAMBRUSCA</i>	
<i>LASSA</i>	
M	
<i>MAIMÓ</i>	
<i>MANGALA</i>	
<i>MANYAC</i>	
<i>MARRIMENT</i>	
<i>MESTRE D'AIXA</i>	
<i>MITJANA</i>	
P	
<i>PALTÓ</i>	
<i>PASTA D'AGNUS</i>	
<i>PELLUCAR</i>	
<i>POLLACRA</i>	
<i>POSTICAR</i>	
R	
<i>RESCLOSA</i>	
<i>ROASSA</i>	
<i>RONXAR</i>	
<i>RONXU</i>	

RUSCA	
S	
SAPLÀ	
SAPLANET	
SÀSSOLA	
SOPOLS	
T	
TERRAL	
TORA	
TREU	
V	
VACA SERRANA	
VILORDA	
VOGI	
X	
XACUTAR	
XAMÓS	
XARBOT	
XOPOLLEJAR	

2. L'article salat és usat, en l'obra de Ruyra, al costat de l'article literari. Seguint el text d'*Una tarda per mar* justifiqueu en quins moments del relat fa ús de l'article salat i en quins altres fa ús de l'article literari.

3. A la TAULA 1 hi ha fragments de tres llibres dels quatre que formen l'obra analitzada: totes les narracions del *Llibre primer: Impressions; Jacobé*, del *Llibre tercer*, i *El rem de trenta-quatre*, del *Llibre quart*.

La taula té sis columnes, cadascuna de les quals està encapçalada per:

- **Fragment:** frase o fragment del relat corresponent.
- **POC:** pàgina corresponent de les *Obres completes* de Joaquim Ruyra. Per tal de facilitar-ne la cerca, hem cregut convenient de marcar amb la lletra *a* la columna esquerra de la pàgina esmentada i amb la lletra *b* la columna dreta.
- **M:** aspectes relacionats amb la morfologia.
- **S:** aspectes relacionats amb la sintaxi.
- **F:** aspectes relacionats amb la fonètica.
- **L:** aspectes relacionats amb el lèxic i la semàntica.

Aquest exercici consta de dues parts (a, b) que caldrà realitzar en dues taules: la TAULA 1 i la TAULA 2.

- a) TAULA 1: A quin tipus de característica (M, S, F, L) corresponen les paraules subratllades del fragment? Marqueu-la amb una creu.
- b) TAULA 2: Justifiqueu breument cadascuna de les alternatives escollides a la TAULA 1.

Exemple: el fragment 5 caldrà marcar-lo a la columna L de la TAULA 1, perquè (TAULA 2), «és un mot propi de Blanes».

TAULA 1

FRAGMENT	POC	M	S	F	L
----------	-----	---	---	---	---

Una tarda per mar

1. pel <u>xiu-xiu</u> del vent,	133 a				
2. Era la veu d'en Volivarda [...] que em cridava amb un llarg « <u>Eeep!</u> »	133 a				
3. <u>Vatua sa pena!</u>	133 b				
4. vol que li arpleguem una galleda de <u>soïssos</u>	133 b				
5. Coi!, ja no ets <u>homo</u> si no fas rodó!	133 b				
6. Com aquell que, <u>jugant a cucorna</u> , vol guaitar per sota del mocador	134 a				
7. A veure si <u>hageu</u> alguna roassa	134 b				
8. venien a palpar i colpejar els costats del <u>gussi</u>	135 a				
9. acluqueu ets <u>uis</u>	135 b				
10. [...], i nosaltres hem d'anar per <u>veis</u>	136 a				
11. Ja ho sé, <u>vatua!</u> Avui no m'hai <u>senyat</u> .	136 b				
12. <u>Déu hi gord</u> de posar-hi es peu a sobre.	136 b				
13. <u>Vui</u> fer una calada, <u>conxos!</u>	137 a				
14. <u>cap de borres!</u> ...canyula!	137 a				
15. ¿Per què et <u>baraies</u> , <u>tora</u> , més que tora?	137 b				
16. Això és <u>puagó</u> marí	138 a				
17. amb una mica de sal de la que [...] <u>s'era acristallada</u>	138 b				

L'èxtasi de l'oncle Ventura

18. <u>Posta</u> va, que esteu pensant en una cosa molt bonica!	142 b				
19. [...] mal que <u>duru</u> sa nit...	142 b				

L'aniversari del noi Guixer

20. Sa mar! <u>Mal foc que l'assecu!</u>	143 a				
--	-------	--	--	--	--

Vetlles d'estiu

21. [...] se m'enforteixen <u>ets</u> ossos!	146 a				
22. En contant-li una <u>rondaia</u>	146 a				

23. ¿No me n'hai de recordar [...]?	147 a				
24. Jo <u>vai</u> dir an aquesta: [...]	147 b				
25. No me'n <u>parlus!</u>	147 b				
26. No hi havia manera d' <u>agontar</u> es peus nus en terra.	147 b				
27. Jo vai dir <u>an</u> aquesta: [...]	147 b				
28. camineu, <u>noes</u>	147 b				
29. Mestre: <u>cont</u> hi ha d'aquí a Pedra-Ferral?	147 b				
30. Què havies de <u>sebre</u> tu lo que et pescaves!	148 a				
31. [...] amb aquell crit d' <u>Israiel</u> [...]	148 a				
32. Com no li vai flocar ses balances <u>pes</u> morros	148 a				
33. [...] <u>beneita des cabàs</u>	148 a				
34. Sigui com <u>vulgu</u> [...]	148 a				
35. [...] hi <u>vai</u> menjar unes sardines [...]	148 a				

Avis misterios

36. la mirada de <u>mos</u> ulls tèrbols	150 b				
37. M'esdevingué la sospita <u>de que</u> estava nevant [...]	150 b				
38. [...] una sureda improductiva, que no <u>s'era</u> carbonada [...]	151 a				

Mar de llamp

39. <u>son</u> disc gegantí	153 a				
40. però concentrant més i més <u>so</u> s raigs	153 b				
41. s'esqueixà en <u>llurs</u> castells	154 a				
42. Les xemeneies <u>s'eren</u> convertides en sirenes	154 a				
43. <u>Son</u> llit d'agonia fou el sorral mullat	155 b				
44. <u>Coses del món</u> i de la vida, què sou? Qui se'n refiarà?	155 b				

Mànegues marines

45. donant-me la notícia <u>de que</u> hi havia mànegues marines	155 a				
46. se n' <u>eren</u> presentades algunes	155 b				
47. Els plàtans, amb <u>llurs</u> penjarelles	156 a				
48. <u>Me</u> semblava que els meus sentits no estaven ben des- perts	156 a				
49. Aquest matí <u>se són</u> formades quatre mànegues	156 b				
50. Déu <u>vulgu</u> que no <u>hàjun</u> fet cap mal	157 a				
51. per entre dos <u>rotllos</u> de núvols	157 a				
52. ni <u>enc que</u> em trobés dintre una fragata	157 a				
53. Això deu poar aigua <u>des</u> mar	157 b				
54. Si haguéssim tingut un canó... <u>Mes</u> , a falla de canó, ¿per què no fer sortir el sometent [...]?	157 b				
55. me va venir <u>pell de gallina</u>	158 a				
56. revelaven <u>lo</u> més íntim de les persones	159 a				

57. Deu hores <u>eren</u> tocases	160 a				
58. el <u>xim-xim</u> dels platerets	160 b				
59. <u>Quins visques! Quina cridòria! Quins aplaudiments!</u>	160 b				
60. ja ho veus <u>es pa que s'hi dóna</u> , a sa mar!	160 b 161 a				
61. <u>ta</u> mare <u>s'és</u> enllitegada de s'espant	161 a				
62. <u>Vui</u> que <u>aprenqus</u> ofici: res de mar	161 a				
63. Es dia que t'hi <u>acostus</u> t' <u>hai</u> de llevar sa pell!	161 a				
64. I <u>nirviós</u> , malhumorat [...], li pegà una bufetada.	161 b				

La basarda

65. i <u>haquí</u> d'aturar-me	162 b				
66. que l'espia en silenci <u>de fit a fit</u>	163 a				
67. <u>Lo</u> cert és que vaig defugir converses	163 b				
68. Mai com aquella nit <u>no havia coneguda la basarda</u>	163 b				
69. <u>aqueixa</u> por de lo infinit [...], <u>aqueix</u> sofriment intens que tothom ha experimentat	163 b				

Jacobé

70. No, no és <u>pas</u> el fred.	183 b				
71. <u>Me</u> passejo amunt i avall de la platja	184 a				
72. [...] però quan <u>me</u> va criar a mi ja era vídua (184 b)	184 b				
73. [...] i mentre <u>me</u> donava veure	184 b				
74. <u>Veus?...Sents, com ronca? Apa, aquí, verra!</u>	185 a				
75. [...] fotjava amb els peuetes <u>ací i allà</u>	185 a				
76. <u>Se</u> diria que el temps les treballava [...]	186 a				
77. [...] omple <u>aquí</u> , buida <u>allà</u>]	186 a				
78. Ell s'enraona amb <u>qualsevulga</u> , tan senzill, tan franc.	187 a				
79. Fillets, s'ha de respectar a cada u per <u>lo</u> que és.	187 a				
80. <u>Mare!, oh mare!, on sou? ¿Sabeu qui ens ha arribat? El nostre petit, en Minquet!...Oidà! Qui ho havia de dir? No n'estarà poc, de contenta, la mare! Verge Santíssima, i com has crescut, caronet de la teta! Què prendràs? Vols menjar peres...pa amb confitura?...Mare!, veniu, cuiteu! Ens ha arribat el petit!, aquí tenim el petit!...</u>	186 b 187 a				
81. Mai no n'he menjades de més gustoses	187 b				
82. La dida solia reprovar- <u>li-ho</u>	187 b				
83. Aquesta noia diu coses que fan <u>so d'esquerdat</u>	188 a				
84. si no se li segueix la veta, agafa unes <u>requintes de la ingra de bet</u>	188 a				
85. [...] no n'hi ha cap que tingui <u>modos</u> [...]	188 a				
86. Ara <u>mireu's</u> , el drap de la cuina!	188 a				

87. Me polsava, temerosa <u>de que</u> estigués malalt	188 b				
88. Redéu, com <u>s'és tornada</u>	189 a				
89. [...] li dono tot <u>lo</u> que vol...	189 a				
90. [...] tot <u>lo</u> que li sembla brut	189 a				
91. El metge no sap <u>lo</u> que s'hi pesca	189 b				
92. La Jacobé no és ombra de <u>lo</u> que havia sigut ni per <u>lo</u> que toca a l'ànima.	189 b				
93. [...] <u>me</u> fico cap a dins.	189 b				
94. Me deixondo de les meves cabòries, i m'adono <u>de que</u> estic palplantat [...]	192 b				
95. A mi <u>m'és hagut passat</u>	193 a				
96. Es coneix que <u>és arribada</u> suara suara	194 a				
97. I és <u>lo</u> que faig: espero i veurem	194 a				
98. Després s'atura, s'entregira i em fa senyes <u>de que</u> la segueixi	195 a				
99. Els fantàstics penyals xisclen monstruosament a <u>lo</u> llarg de la costa (195a)	195 a				
100. i la vaig instant <u>a que</u> se segui	195 b				
101. La Jacobé [...] <u>s'és asseguda</u> al cantell del penya-segat	196 b				
102. [...] i de tot <u>lo</u> que no entenc.	197 b				

El rem de trenta-quatre

103. <u>Ja t'entenc, herbeta, que et dius marduix</u> : no em vols perquè no et faig goig per ser massa vella	210 a				
104. S'armava una <u>xarima-xarama!</u>	216 a				
105. Me vaig posar <u>a la curra</u> un mocador de seda llampant	219 a				
106. Valdria més [...] <u>que es follessin ses prenyades, abans de parir un mariner!</u>	220 a				
107. però <u>al mencos</u> serà ferma	230 a				
108. <u>Pepeitta, Ramoneitta</u>	256 a				
109. <u>Ont</u> us fiqueu?	256 a				
110. si no en conec d' <u>atro!</u>	256 a				
111. no <u>xisclus</u> , beneita!	256 a				
112. A on va ara, <u>aqueix</u> carro?	256 a				
113. I <u>aquella noa? Malaquanyats peuets! Mireu's-em això!, si això són lliris blancs, fietes! Prou és coneixent, que no han tingut gaires tractes amb sa terra nua!</u>	256 a				
114. <u>Noa</u> de bona nissaga	256 a				
115. ¿De qui s'ha recordat, en es seus <u>trebais</u> [...]	256 a				
116. els homes que hi transitaven, <u>a on</u> són?	256 b				
117. tu saps la <u>vera</u> .	256 b				

TAULA 2*Una tarda per mar*

1	(133 a)
2	(133 a)
3	(133 b)
4	(133 b)
5	(133 b)
6	(134 a)
7	(134 b)
8	(135 a)
9	(135 b)
10	(136 a)
11	(136 b)
12	(136 b)
13	(137 a)
14	(137 a)
15	(137 b)
16	(138 a)
17	(138 b)

L'èxtasi de l'oncle Ventura

18	(142 b)
19	(142 b)

L'aniversari del noi Guixer

20	(143 a)
----	---------

Vetlles d'estiu

21	(146 a)
22	(146 a)
23	(147 a)
24	(147 b)
25	(147 b)
26	(147 b)
27	(147 b)
28	(147 b)
29	(147 b)
30	(148 a)
31	(148 a)
32	(148 a)
33	(148 a)

34	(148 a)
35	(148 a)

Avís misteriós

36	(150 b)
37	(150 b)
38	(151 a)

Mar de llamp

39	(153 a)
40	(153 b)
41	(154 a)
42	(154 a)
43	(155 b)
44	(155 b)

Mànegues marines

45	(155 a)
46	(155 b)
47	(156 a)
48	(156 a)
49	(156 b)
50	(157 a)
51	(157 a)
52	(157 a)
53	(157 b)
54	(157 b)
55	(158 a)
56	(159 a)
57	(160 a)
58	(160 b)
59	(160 b)
60	(160 b / 161 a)
61	(161 a)
62	(161 a)
63	(161 a)
64	(161 b)

La basarda

65	(162 b)
66	(163 a)

67	(163 b)
68	(163 b)
69	(163 b)

Jacobé

70	(183 b)
71	(184 a)
72	(184 b)
73	(184 b)
74	(185 a)
75	(185 a)
76	(186 a)
77	(186 a)
78	(186 a)
79	(186 a)
80	(186 b -187 a)
81	(187 b)
82	(187 b)
83	(188 a)
84	(188 a)
85	(188 a)
86	(188 a)
87	(188 b)
88	(189 a)
89	(189 a)
90	(189 a)
91	(189 b)
92	(189 b)
93	(189 b)
94	(192 b)
95	(193 a)
96	(194 a)
97	(194 a)
98	(195 a)
99	(195 a)
100	(195 b)
101	(196 b)
102	(197 b)

El rem de trenta-quatre

103	(210 a)
104	(216 a)
105	(219 a)
106	(220 a)
107	(230 a)
108	(256 a)
109	(256 a)
110	(256 a)
111	(256 a)
112	(256 a)
113	(256 a)
114	(256 a)
115	(256 a)
116	(256 a)
117	(256 b)

BIBLIOGRAFIA

- AADD. *Història de la literatura catalana*. Barcelona: Orbis i Edicions 62, 1984.
- AADD. *Nova enciclopèdia catalana de l'estudiant*. Barcelona: Carroggio, 1999.
- BADOSA, C. *Jacobé i altres narracions, de Joaquim Ruyra*. Barcelona: Andros, 1987. (Guia de lectura; 5)
- BASSÓ, J. i PARÉ, J. «*Jacobé i altres narracions*», de *Joaquim Ruyra*. Barcelona: Empúries, 1986. (Les Naus d'Empúries)
- BENQUEREL, X. *Memòries, 1905-1940*. Barcelona: Alfaguara, 1971. (Ara i ací; 13)
- CALDERER, L. *Introducció a la literatura*. Barcelona: Teide, 1989.
- CARDONA, O. *Joaquim Ruyra*. Barcelona: Barcino, 1966. (Col·lecció Popular Barcino; 211)
- CASTELLANOS, J. «Modernisme i Noucentisme». *L'Avenç* [Barcelona] (març de 1980), núm. 25, p. 26-36.
- CASTELLANOS, J. «La novel·la modernista», dins Martí de Riquer, Antoni Comas i Joaquim Molas [directors], *Història de la literatura catalana*, vol. 8. Barcelona: Ariel, 1986, p. 262-266.
- CASTELLANOS, J. «La cara oculta de Joaquim Ruyra». *Serra d'Or* [Barcelona] (maig de 2003), núm. 521, p. 18-23.
- CATALÀ, V. *Solitud*. Barcelona: Editorial Selecta, 1980 (20a edició).
- FUSTER, J. *Literatura catalana contemporània*. Barcelona: Curial, 1988. (Biblioteca de cultura catalana; 23)
- GARCÉS, T. *Cinc converses amb Joaquim Ruyra, Víctor Català, Pompeu Fabra, Josep Carner, Guerau de Liost*. Barcelona: Columna, 1985. (Capitell)
- GAZIEL. «Homenatge a Ruyra», dins *Obra catalana completa*. Barcelona: Selecta, 1970. (Biblioteca Perenne)
- GUANSÉ, D. *Abans d'ara (30 retrats literaris)*. Barcelona: Aymà Editora, 1966.
- GUILLAMON, J. «Ruyra el sublime». *La Vanguardia. Culturas* [Barcelona] (17-9-03), núm. 65, p. 2-3.
- HOMER. *L'Odissea*. Barcelona: La Magrana, 1993. (L'Esparver llegir; 43)
- JULIÀ, M.L. *L'envejós. Manuscrit inèdit de Joaquim Ruyra*. Blanes, 1991. (Premis Recull)

- JULIÀ, M. L. «La forma autobiogràfica en la narrativa de Joaquim Ruyra». *Els Marges*, [Barcelona] (gener 1992), núm. 45, p. 27-43.
- JULIÀ, M. L. *Joaquim Ruyra, narrador*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992. (Biblioteca Serra d'Or; 112)
- JULIÀ, M. L. «Joaquim Ruyra, imatge literària i realitat», dins «Ruyra, inèdit». *El País Quadern* [Barcelona] (3-12-92), p. 2.
- JULIÀ, M. L. *Joaquim Ruyra*. Barcelona: Parsifal, 1996.
- JULIÀ, M. L. «Joaquim Ruyra, traductor». *Quaderns. Revista de traducció* [Barcelona] (1998), núm. 2, p. 33-43.
- JULIÀ, M. L. «El conflicte dels models literaris: creadors i gramàtics». *Serra d'Or* [Barcelona] (maig 2003), núm. 521, p. 24-26.
- MANENT, A. «Ruyra vivent», dins «Ruyra, inèdit». *El País Quadern* [Barcelona] (3-12-92), p. 3.
- MARFANY, J. L., *Aspectes del modernisme*. Barcelona; Curial, 1982
- MONTOLIU, M. DE. «La vida i l'obra de Joaquim Ruyra», dins RUYRA, J. *Obres completes*. Barcelona: Selecta, 1982, p. 11-125. (Biblioteca Perenne)
- OLLER, N. *Obres completes*. Barcelona: Selecta, 1985. (Biblioteca perenne)
- PLA, J. «Joaquim Ruyra (Una petita aventura literària)», dins Josep Pla, *Homenots. Primera sèrie*. Barcelona: Destino, 1969. (*Obres completes*; 11)
- PLA, J. *Cinc històries del mar*. Barcelona: Edicions Destino, 1997 (Biblioteca any Pla)
- PUIG, V. «La importància de fumar caliquenyos». *El País Quadern* [Barcelona] (25-4-96), p. 5.
- RECHA, M. «Trànsit al realisme màgic». *La Vanguardia. Culturas* [Barcelona] (17-9-03), núm. 65, p. 4.
- REIXACH, J. «Tot aquest mar del senyor Ruyra». *Serra d'Or* [Barcelona] (maig de 2003), núm. 521, p. 27-30.
- RIBA, C. *Memòria de Joaquim Ruyra*, dins *Obres completes/3 Crítica*, 2. Barcelona: Edicions 62, 1986. (Clàssics Catalans del s. XX)
- RIQUER, M. DE; COMAS, A.; MOLAS, J. [directors], *Història de la literatura catalana*, vol. 7 i vol. 8. Barcelona: Ariel, 1986.
- RUYRA, J. *Proses. Selecció*. Barcelona: Impremta Clarasó, 1953.
- RUYRA, J. *Jacobé i altres narracions*. Barcelona: Edicions 62 / La Caixa, 1979. (MOLC; 24)
- RUYRA, J. *Obres completes*. Barcelona: Selecta (3a edició), 1982. (Biblioteca Perenne)

RUYRA, J. «L'educació de la inventiva», dins *Obres completes*. Barcelona: Selecta, 1982. (Biblioteca Perenne)

RUYRA, J. «El sentiment estètic en el moment de la sensació», dins *Obres completes*. Barcelona: Selecta, 1982. (Biblioteca Perenne).

RUYRA, J. *La nostra llengua en les obres literàries*, dins *Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona, 1906*. Barcelona: Vicens Vives, 1985.

RUYRA, J. *Una tarda per mar i altres narracions* (a cura de M. Lluïsa Julià). Barcelona: Barcanova, 1991. (Biblioteca didàctica de literatura catalana; 20)

SALA, T. «Lecciones ruyrianas». *La Vanguardia. Culturas* [Barcelona] (17-9-03), núm. 65, p. 5.

SOLER, M. «Postales en lugar de paisajes». *La Vanguardia. Culturas* [Barcelona] (17-9-03), núm. 65, p. 5.

VENY, J. *Els parlars catalans*. Palma de Mallorca: Moll, 1991. (Raixa; 128)

Webs sobre Ruyra

<http://www.uoc.edu/lletra/noms/jruyra/>

<http://www.escriptors.com/autors/ruyraj/index.html>

<http://www.escriptors.com/autors/ruyraj/biografia.html>

<http://www.escriptors.com/autors/ruyraj/publicacions.html>

<http://www.ucestiu.com/ruyra/ruyra1.htm>

<http://www.blanesportal.com>

<http://www.blanes.net>

<http://www.grec.net/cgi-bin/hecc12>

<http://www.uoc.edu/lletra/moviments/modernisme>

Vídeo

Joaquim Ruyra, la fascinació pel mar. Generalitat de Catalunya (Departament d'Ensenyament), 2003.

JOAQUIM RUIYRA

PINYA
DE ROSA

VOLUM 1er

BARCELONA
EDICIONS CAVALARI, S. A. — ESCOPELLERA, 19 RA
1929

ANNEXOS

ANNEX 1: L'article salat

L'article salat és una de les principals característiques del parlar de Blanes. Sobre aquest parlar, Joan Veny comenta:

Més que un subdialecte, es tracta d'una àrea delimitada per una isoglossa corresponent a l'article es, s', pl. es, ses, derivats de IPSU, IPSA, en comptes del literari el, la, els, les, derivats de ILLU, ILLA. Es troba a Cadaqués i a una estreta zona costanera que va del Ter al Tordera i comprèn pobles com Begur, Palafrugell, Llofriu, Mont-ras, Els Masos de Pals, Palamós, Castell d'Aro, Vall-llobrega, Sant Feliu de Guíxols, Tossa, Lloret de Mar. El sistema d'aquest article és un xic diferent del balear:

	<i>M. sg.</i>	<i>M. pl.</i>	<i>F. sg.</i>	<i>F. pl.</i>
+ cons.	es	es	sa	ses
+ vocal	s'	ses	s'	ses

[M. Lluïsa Julià afegeix *ets* com assimilació davant vocal.]

[...] *Tret de Cadaqués que, pel seu isolament, manté amb vigència el susdit sistema, en general es pot dir que el «salar» és un fenomen caduc, refugiat en la generació més vella o en certs grups socials com el dels mariners o dels pagesos. [...] Al segle XIII, a la costa empordanesa, i més endins, devia ésser corrent, car els repobladors que anaren a Mallorca l'hi varen transferir.*

Joan Veny, *Els parlars catalans* (p. 48-49)

A les Balears, però, l'article derivat de IPSU és d'ús corrent tant per part de les generacions més grans com en les més joves. Amb tot, el sistema és lleument diferent:

	<i>M. sg.</i>	<i>M. pl.</i>	<i>F. sg.</i>	<i>F. pl.</i>
+ consonant	es	es	sa	ses
+ vocal	s'	es (ets) *	s'	ses
<i>amb +</i>	so	sos	sa	ses
	(es) **	(es)		

(*) *ets*: variant mallorquina i menorquina (*ets homos*) enfront l'eivissenca (*es hòmens*).

(**) *es*: variant menorquina i palmesana (a Eivissa alternen les dues formes *so/es*).

ANNEX 2: SOLUCIONARI

I. APROXIMACIÓ AL PERSONATGE I A L'ENTORN

1. ELS FETS HISTÒRICS (1858-1939)

1. Els carlins eren els partidaris de Carles Maria Isidre de Borbó, o dels seus successors, a la corona d'Espanya. Per tal de confegir l'esquema, tan sols cal seguir les explicacions que es recullen per exemple a les entrades *carlina*, *primera guerra* i següents de la hiperenciclopèdia.

3. Cal que els alumnes coneguin la importància de tots dos com a ideòlegs polítics i culturals.

6. En aquest exercici els alumnes s'han de documentar sobre els fets que s'esmenten, sobretot els tres darrers: República, Guerra Civil, Restauració monàrquica. Cal que situïn els esdeveniments cronològicament i en comentin les causes, les conseqüències, els protagonistes, etc.

8.

<i>Moviment</i>	<i>Període</i>	<i>Ideari</i>	<i>Autors</i>	<i>Corrents literaris</i>
RENAI-XENÇA	1833-1877	La Renaixença s'identifica clarament amb el redreçament cultural català i, sobretot, amb la recuperació de la seva llengua.	<i>Poetes:</i> B. Carles Aribau M. Milà i Fontanals J. Rubió i Ors Jacint Verdaguer <i>Dramaturgs:</i> Frederic Soler «Serafi Pitarrà» Àngel Guimerà <i>Narradors:</i> Emili Vilanova Marià Vayreda C. Bosch de la Trinxeria Dolors Monserdà Narcís Oller	Costumisme Realisme Naturalisme
MODERNISME	1892-1911	Moviment de renovació cultural, que intenta transformar la societat a través de la cultura, inserint l'art en la totalitat de la vida social	<i>Poetes:</i> Joan Maragall Joan Alcover Miquel Costa i Llobera Ma. Antònia Salvà <i>Dramaturgs:</i> Joan Puig i Ferrater Josep Pous i Pagès Ignasi Iglésias Jaume Brossa Adrià Gual Santiago Rusiñol <i>Narradors:</i> Raimon Casellas Víctor Català Josep Pous i Pagès Prudenci Bertrana Miquel de Palol M. del Sants Oliver Joaquim Ruyra	Regeneracionisme Simbolisme Novel·la rural Novel·la decadentista Novel·la costumista Escola mallorquina
NOUCENTISME	1906-1923	Representa un trencament amb els ideals modernistes, encara que continua la tasca de normalització cultural iniciada pels seus predecessors.	<i>Poetes:</i> Josep M. López-Picó Guerau de Liost Josep Carner <i>Narradors:</i> Eugeni d'Ors	Simbolisme

2. ELS LLOCS RUYRIANS: GIRONA, BLANES, BARCELONA

2.

- Els blanencs: p. 198, 254 i 255.
- El paisatge: p. 239, 240 i 256.
- Els records d'infantesa: p. 234.

3. JOAQUIM RUYRA: L'HOME, L'AUTOR

2.

1858	Neix a Girona en una família de propietaris rurals d'Hostalric i Blanes.
1873	Amb la seva família fuig de Girona i s'instal·la a casa de la família Turró. Coneix el fill petit de la casa, Ramon, que li obrirà les portes de la literatura i amb qui establirà una gran amistat.
1889	Es casa amb Maria Teresa de Llinàs, filla dels Marquesos de Llinàs. Aquest matrimoni és un fracàs.
1890	Adopta el català com a llengua literària. Li és premiat el poema «L'únic remei», d'inspiració verdagueriana, en el certamen literari de Girona.
1896	Obté el premi del Consistori amb «Mar de llamp», «La mirada del pobret» i «Les senyoretetes del mar».
1897	Obté l'accèssit del Consistori amb «La vetlla dels mots» i «Fineta».
1902	Obté la copa del Consistori amb «Jacobé». La companyia del teatre Romea li estrena, a Blanes, la comèdia <i>Amor a prova de bomba</i> .
1903	La revista <i>Joventut</i> li edita el seu primer llibre, <i>Marines i boscatges</i> .
1905?	Adopta una nena a partir d'una trobada casual amb uns firaires.
1918	És nomenat membre adjunt de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.
1919	Publica dos llibres: el recull de narracions <i>La parada</i> i l'antologia poètica <i>Fulles ventisses</i> .
1920	Reedita <i>Marines i boscatges</i> , ampliat i amb un nou títol, <i>Pinya de rosa</i> .
1921	Fa el discurs d'entrada a l'Institut d'Estudis Catalans amb l'assaig «L'educació de la inventiva».
1922	Presideix els Jocs Florals de Barcelona. Manifesta públicament la seva adhesió a les «Normes ortogràfiques» de l'IEC (Institut d'Estudis Catalans) i a la campanya de renovació de la llengua literària que els escriptors joves estan realitzant.
1925	Publica la novel·la curta <i>Les coses benignes</i> .
1927	<i>La paraula cristiana</i> li publica la peça teatral, <i>La bona nova</i> .
1928	<i>La Nova Revista</i> li publica el seu darrer recull de narracions, <i>Entre flames</i> .
1938	El Teatre Català de la Comèdia estrena l'obra <i>En Garet de l'enramada</i> , dins la campanya d'homenatge a l'escriptor promoguda per la Institució de les Lletres Catalanes.
1939	El 15 de maig de 1939, poc després d'acabada la Guerra Civil, mor ignorat de tothom.

4.

a)

<i>Autor</i>	<i>Naixement - mort</i>	<i>Estat</i>	<i>Obres destacades</i>	<i>Corrent literari</i>
Dant	1265-1321	Itàlia	<i>La vita nuova, El banquet, De vulgari eloquentia, La divina commedia, etc.</i>	<i>Dolce stil nuovo</i>
Milton	1608-1674	Anglaterra	<i>Paradise Lost, Paradise regained, Samson Agonistes, etc.</i>	Puritanisme
Shakespeare	1564-1616	Anglaterra	<i>Venus i Adonis, Sonets, La comèdia dels errors, Romeu i Julieta, El somni d'una nit d'estiu, Otel·lo, etc.</i>	Barroc
Byron	1788-1824	Anglaterra	<i>Childe Harold's Pilgrimage, The Giaour, The Corsair, Cain, Don Juan, etc.</i>	Romanticisme
Walter Scott	1771-1832	Anglaterra	<i>The lady of the lake, Guy Mannering, Rob Roy, Ivanhoe, etc.</i>	Romanticisme
Dickens	1812-1870	Anglaterra	<i>Oliver Twist, American notes, Christmas Carol, The Cricket of the Heart, Hard Times, Little Dorrit, etc.</i>	Romanticisme
Schiller	1759-1805	Alemanya	<i>Maria Stuart, Die Jungfrau von Orleans, Guillem Tell, etc.</i>	Romanticisme
Goethe	1749-1832	Alemanya	<i>Neue Lieder, Götz von Berlichingen, Herman und Dorotea, Der Zauberlehrling, Faust, etc.</i>	Romanticisme
Heine	1797-1856	Alemanya	<i>Intermezzo líric, Das Buch der Lieder, Reisebilder, etc.</i>	Romanticisme
Racine	1639-1699	França	<i>La Thébàïde, Alexandre le Grand, Britannicus, Phèdre, etc.</i>	Barroc
Corneille	1606-1684	França	<i>L'illusion comique, Le veuve, Medée, Le Cid, etc.</i>	Barroc. Teatre clàssic francès
Víctor Hugo	1802-1885	França	<i>Hernani, Marion de Lorme, Marie Tudor, Notre-Dame de Paris, Feuilles d'automne, etc.</i>	Romanticisme
Heròdot	484-420 aC	Grècia	<i>Històries</i>	Poesia èpica
Sòfocles	496/494-406 aC.	Grècia	<i>Les Traquínies, Antígona, Èdip rei, Electra, Filoctetes, etc.</i>	Poesia tràgica; teatre
Homer	s. IX aC	Grècia	<i>La Il·làda, L'Odissea</i>	Poesia èpica
Cervantes	1547-1616	Espanya	<i>La Galatea, El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha, Viaje al Parnaso, Ocho comedias y ocho entremeses nuevos, las Novelas ejemplares</i>	Barroc. Influència renaixentista
Fra Luís de León	1527-1591	Espanya	<i>Los nombres de Cristo, Profecia del Tajo, Noche serena, A Salinas, La morada del cielo, etc.</i>	Influències platòniques i horacianes
Garcilaso de la Vega	1501-1536	Espanya	<i>Églogas, Epístolas, Canciones, etc.</i>	Influència petrarquisme i la humanística renaixentista

II. ELS MOVIMENTS LITERARIS

2.

b) Respon a una estètica naturalista determinista. Cal explicar la resposta a partir de les característiques del moviment desenvolupades en l'exercici anterior.

3.

a) Podem classificar-la en ambdós corrents, tot i que predomina el modernista. Cal justificar la resposta a partir de les característiques pròpies de cada moviment.

b) **Modernisme:** El primer paràgraf respon a l'estètica modernista: artista genial, entusiasme estètic... **Romanticisme:** El final del primer paràgraf té molt a veure amb el concepte d'heroïna romàntica, com les que li agraden en les novel·les.

3.

a) Al simbolisme. Cal descriure les característiques del moviment que s'ajusten a les narracions: personatges femenins mitològics, món oníric, etc.

b) Les sirenes. En el primer cas són personatges positius; en el segon representen les forces del mal.

6.

<i>Narracions on la natura és positiva</i>	<i>Narracions on la natura canvia de positiva a negativa</i>	<i>Narracions on la natura és negativa</i>
<i>Una tarda per mar</i> <i>Vetlles d'estiu</i> <i>Les senyoretes del mar</i> <i>La Fineta</i>	<i>Mar de llamp</i> <i>La xucladora</i> <i>Jacobé</i> <i>El rem de trenta-quatre</i>	<i>Avís misteriós</i> <i>Mànegues marines</i>

<i>Narracions on predomina el mar</i>	<i>Narracions on predomina el bosc</i>	<i>Narracions on apareixen ambdós elements</i>
<i>Una tarda per mar</i> <i>Vetlles d'estiu</i> <i>Mar de llamp</i> <i>Mànegues marines</i> <i>Les senyoretes del mar</i> <i>La xucladora</i> <i>La Fineta</i> <i>Jacobé</i> <i>El rem de trenta-quatre</i>	<i>Avís misteriós</i> <i>La basarda</i> <i>La vetlla dels morts</i>	

14.

a) Ànima: No hi ha una descripció física concreta, però sí un seguit de qualificacions que ens el presenten animalitzat: *—No tingueu por... Hu, hu, hu!... —I es ficà la mà dins la trinxa de les calces i rautà com una bestiola. [...] Bleixava sorollosament pels narius oberts, i tremolava tot com picat per la taràntula. [...] (Victor Català, Solitud, p. 292-293).*

L'Home del bosc també és presentat amb trets salvatges: *El vianant és un home alt i ferreny que va amb una camisa estripada, sense gec ni armilla, amb unes calces curtes plenes de pellingots, arregussat de braços i descalç, i amb un gaiató gruixut a la mà. [...] La gorra li ha caigut, i sos cabells roigs, fustuts i aglutinats, com pelussera d'una closca de coco, pengen a manyocs sobre son front i ses orelles. Sa carassa bonyeguda, de pòmuls boteruts, queixos xuclats i llavis grossos,*

expressa un neguit estrany. Sos ulls, enclotats i d'un blau d'aigües fondes, tenen cert estrabisme de bogeria. L'alè s'escapa xiulant per sos llavis ressecs. (p. 182-183)

b) Ambdós personatges pretenen el mateix: forçar-les sexualment. En el cas de l'Ànima, persegueix la Mila al llarg de tota la novel·la i no descansa fins que l'aconsegueix: Veïé una gran lluminària i cregué que la vida li mancava; mes abans de perdre del tot la coneixença, encara sentí caure-li al damunt i enfonsar-se en ses carns la grapa peluda de la fera. (Víctor Català, *Solitud*, p. 293).

L'Home del bosc també té ullada la noia des del principi de la narració. Però, a diferència de l'Ànima, no se'n surt, en el seu propòsit: I al mateix temps sent la falconada del seu perseguidor, que la junyeix i l'arbora en sec, empudegant-la amb la bravada de salvatgina que s'exhala de ses robes i de ses carns. Un xisclé esgarriós esqueixa l'aire quiet de l'ensenada. [...] I, animat d'una feresa bestial, estreny en sos braços sa presa [...] Aleshores s'espanta, i, groc, esborneiat, llença la pedra que enarborava i fuig botant d'una penya a l'altra, seguit del seu gos.

Mai més no ha tornat a l'encontrada. (p. 182-183)

c) La Mila decideix trencar amb la seva vida actual, deixar el seu marit i el lloc on l'havien agredit, per sempre més (Víctor Català, *Solitud*, p. 305). La Fineta emmalalteix, es reclou en ella mateixa i, alhora, desitja inexplicablement tornar a veure aquell home (p. 183).

16. Només fem esment dels personatges amb nom propi i pes específic; per tant, el narrador en primera persona no és considerat personatge ni tampoc els personatges esmentats per una petita acció puntual. L'ordre de les narracions és el següent: *Una tarda per mar, La vetlla dels morts, La Xucladora, En Garet a l'enramada, La Fineta, Jacobé, El rem de trenta-quatre.*

<i>Protagonistes masculins</i>	<i>Protagonistes femenines</i>	<i>Secundaris masculins</i>	<i>Secundàries femenines</i>
Volivarda	Xucladora	Canari	Cinta
Refila de Navata	Fineta	València	Mare (de la Jacobé)
Garet	Jacobé	Metge	
Home del bosc	Marianna Saura	Vadô Set-trossos	
Saura (pare de la Marianna)		Miquelet Cadenera	
		L'avi Mauva	
		Pau Ternal	

a) La resposta és lliure, tot i que cal que l'alumnat s'adoni que, en general, el pes específic dels personatges femenins és més important perquè estan més treballats psicològicament i estan inserits dins de trames complexes.

18.

a) És evident que Ruyra situa l'enigma com a eix organitzador del relat. Les imatges que recull la narració són seqüències sobre les quals s'esdevé la trama argumental. A partir d'aquí, Ruyra manté l'enigma intacte fins al final, un enigma estructurat sobre la idea de la mort.

19. Resposta oberta. Podeu trobar documentació sobre aquests autors als llocs següents:

Manuel Milà i Fontanals: http://www.xtec.es/centres/a8013196/bio_mila.htm

Francesc Maspons i Labrós: *Gran Enciclopèdia Catalana.*

Pau Bertran i Bros: *Gran Enciclopèdia Catalana.*

Jacint Verdguer: <http://www.uoc.edu/lletra/noms/jverdguer/index.html>

Joan Amades: *Gran Enciclopèdia Catalana.*

Antoni Maria Alcover: <http://www.manacor.org/cultura/alcover/pagina1.htm>

Joan Castelló i Guasch: *Gran Enciclopèdia Catalana / La nostra pròpia veu. Literatura de les Pitiüses,* Institut d'Estudis Eivissencs, 1984.

III. ELS ELEMENTS TEXTUALS

1. ELS MECANISMES NARRATIUS

1.1. *Una tarda per mar*

1. Narrador homodiegètic: el que fa recaure la veu narrativa en un personatge del relat: un personatge que ha viscut els fets –protagonista o simple espectador– narra els esdeveniments

Exemples: En això, les mans d'algú que se m'havia acostat per darrera me taparen els ulls, a l'ensem que una alenada calenta m'humitejava el clatell.

Mentre travessàvem el poble, no les tenia pas totes: la consciència em feia rau-rau [...].

2. Paiús: “un noi rabassut, gras, llardós [...] l'havia sospitat per la ferum, que sempre se li sentia, de quitrà i d'arengades podrides. Que n'era de lleig, aquell marrec! Tenia les galtes botides, el nas aixafat, i les parpelles tan sobreres i caigudes, que per mirar havia de tirar el cap endarrera, com aquell que, jugant a cucorna, vol guaitar per sota del mocador”.

Volivarda: “Mentrestant, l'altre llopet marí, en Volivarda, que era alt, escardalenc, de color de sègol, carallarg, i tan embardissat de cabells que li eixien a rossos manyocs per sota les gires i pels forats de l'arnada barretinola, m'estirava, tot afalagant-me el clatell”.

Canari: “Era aquest noieta una criatura menuda i desnerida, d'una rossor canemal, d'ulls blavissos, una mica guenyos”.

3.

a) La simbologia que comporta el mar, bàsicament per la seva immensitat, esdevé motiu de misteri i, alhora, de gran curiositat per tot allò que abasta i amaga. Els fets amb què associem aquestes exclamacions deriven d'un sentiment d'emoció per tot el desconegut.

b) La relació podem establir-la a partir d'un joc entre els moviments de les onades i el sentiment que això comporta en el personatge-narrador. Les personificacions que podem localitzar en aquest fragment acosten el sentiment de llibertat amb els jocs de la infantesa.

4. Tot i que la resposta ha de ser necessàriament oberta, cal subratllar que la personalitat d'en Volivarda i d'en Saura reflecteixen en essència un caràcter propi dels homes que han d'enfrontar-se, a vegades de manera sobtada, a les inclemències de la immensitat marina.

5. Exemples: Coi, ja no es homo si no fas rodó! / A dos quarts serem en terra [...] Tan cert com sa mort! / Tothom a rem i da-li fort! / De què teniu por, gallines? [...] Dret an es freu, Canari! [...] I vosaltres acluqueu ets uis i aferreu es punys a vogar. Aquí no ha de governar ningú sinó es timoner. / [...] Són criaturetes, i nosaltres hem d'anar pes veis.

En Volivarda és el líder del grup; és capaç de governar amb fiabilitat i d'imposar-se a tota la resta del grup amb els seus mots i les seves ordres. Alhora, és destre en el maneig de la barca i en els arts de la pesca.

6.

a) L'actitud serena dels vells mariners que contemplaven «satisfets» aquell grup de nois és una actitud que bé podríem qualificar de distant. Aquests vells mariners, en contemplar el grup, estableixen una distància que es referma en la serenor de la seva experiència, una serenor completament allunyada dels afanys dels nois per l'aventura de descobrir coses noves i misterioses. La mirada dels vells mariners és talment una mostra del record del seu passat.

b) Exemples: Modernisme: Eliseu Meifrén: *Gent de mar* (1894). Barcelona. Museu d'Art Modern. HAC. Vol VII., p. 26 // Dionís Baixeras: *Records* (1888-91). Barcelona. Museu d'Art Modern. HAC. Vol. VII., p. 106-107.

1.2. *L'èxtasi de l'oncle Ventura*

2. Després de presentar-nos una imatge innocent, gairebé angelical, de la figura de l'oncle Ventura en la imaginació del personatge-narrador, la narració acaba amb un desig material, gairebé impensable (“mal que duru sa nit... avui s'obre la matança, i per dinar menjaré allò que en diuen “sang i fetge i ceba de porc.”), que fa trontollar la idealització del jove fins al punt de manifestar: “Mai més no he cregut en fesomies”.

3. Ventura:

[...] sense comptar que a l'oncle [...] no s'agradava d'enraonar amb ningú. Era tan eixut de paraules que quasi sempre que havia d'intervenir en alguna conversa ho feia amb la senya d'un somrís, d'un arronsament d'espatlles, d'una girada d'ulls o d'un balandreig de cap expressius.

En canvi, l'oncle, què tranquil! [...] S'era recolzat a la banda, i, amb el cap decantat sobre el muscle, alçava una mirada tendra i sostinguda a les estrelles

Saura:

Altrament ell no reia mai. La seva calma i la seva mala humor eren inalterables. Mes, per aspres que fossin les seves maneres, m'estimava tant, que la seva voluntat era una joguina de la meua.

Certament, ambdós personatges difereixen notablement pel que fa a les actituds emotives. Si d'una banda en Ventura el podem relacionar més amb una actitud mística (prou caracteritzada al llarg de la narració -[...] aquell home era del fust dels apòstols [...]-) que aparenta més bonesa i tranquil·litat d'esperit, en Saura és el clàssic reflex d'un patró de barca amb responsabilitats immediates tant des del punt de vista de la navegació i cura dels seus homes com des de les responsabilitats de figura paterna. Les percepcions del món de l'un i de l'altre han de justificar-se a partir d'aquestes característiques. A ambdós, però, cal atribuir una distància, i fins i tot aïllament, en relació a allò que els envolta.

1.3. *L'aniversari del noi Guixer*

1. A una adolescència avançada. Podem pensar en aquesta etapa a partir de les seves pròpies paraules: "M'asseia en el fresc pedrís del pati, a l'ombra dels pàmpols, i ja, fumant un cigarret, m'endormiscava amb les cançons del jai [...]"

2. La narració, en temps pretèrit, manté l'estructura clàssica de plantejament, nus i desenllaç. La primera part correspon a la presentació del personatge Guixer i a la relació que té amb ell el personatge-narrador. El recorregut que fa el personatge-narrador un cop aquest va a casa de l'avi Guixer i no el troba; el factor climàtic, els colors del paisatge, les veles dels llaguts i els personatges que troba de camí fins a la localització de l'avi «passant el rosari» formen el contingut de la segona part. La conclusió, amb un contingut altament cristià, implica l'escena del dol i el perquè de l'aniversari.

1.4. *Vetlles d'estiu*

1. Narrador i veu del protagonistes.

2. La unitat la configura el narrador en presentar-nos la història, en distanciar-se dels personatges, en deixar-los participar en la història (diferents narracions dins la narració) i en la retirada del personatge-narrador de la vetllada per fer-nos endinsar, de retorn a casa, en els seus pensaments i sensacions.

3. El mar i els personatges que hi tenen a veure.

4. En referència a en Xacó, comenta: "[...] però el seu estil mig superflorídic mig murriesc, pretensions i laberíntic, era més propi per a marejar que per a divertir. Deia molts per conseqüent, molts a l'objecte, molts lo qual i verbigràcia; i lo pitjor era que els entatxonava en el discurs tant si venien a tomb com si no hi venien".

Pel que fa a l'ús adequat dels mots, manifesta: "Altrament les converses eren quasi sempre variades, quasi sempre interessants, sobretot per a mi, que hi sotjava les paraules de la terra amb la mateixa afició amb què un botànic herboreja en una comarca ufanosa i poc visitada. No calia pas que em queixés d'haver de raure en alguna cosa grollera: recollia, en canvi, unes fineses tan fresques, tan flairoses!"

5. Quan fa esment dels personatges, el narrador utilitza el pretèrit. Els personatges, entre ells, empren el present i, de vegades, el pretèrit.

1.5. *Avís misteriós*

1.

Tema: avís premonitori de la mort de la mare.

Estructura: La narració s'estructura sobre la base d'unes imatges que, a poc a poc i de manera successiva, ens menen a la conclusió final.

Argument: En aquest cas l'argument no es caracteritza pel discurs implícit sinó bàsicament per tot el que deriva de les imatges referides fins a la resolució del misteri.

2. Quan el personatge-narrador pregunta: "El somni, ¿havia sigut una suggestió, un avís misteriós?", interroga el misteri, el propi sentit oníric, una qüestió que cal resoldre a través, en aquest cas, del simbolisme del somni i de la mort. De la mateixa manera, Hamlet, davant l'aparició de l'espectre patern, pregunta: "Què pot significar que tu, un cadàver, / vestit d'acer un altre cop, te'n vinguis / a reveure així els clars de lluna, / fent la nit esglaiosa; i a nosaltres / bufons de la Natura, ens estremeixis / horriblement amb pensaments que es troben / molt enllà de l'abast de les nostres ànimes? / Digues: per què? Per quina fe? Què ens toca?" Evidentment, els pensaments d'ambdós personatges es troben més enllà de les seves ànimes.

3. Punt de vista intern. El personatge narra els fets però l'omnisciència situa l'autor com a clar exponent de tota la narració.

4. Pena aclaparadora / Dia trist / negror dels boscos / cuina negra / masover i masovera.

1.6. *Mar de llamp*

1. El terror de tot un poble és reflectit en darrera instància al darrer paràgraf. La natura pertany a la vida i la vida a la natura; i el mar, fidel representant de l'una i de l'altra, és una demostració metafòrica de la síntesi de contraris.

2. Per exemple: Sonava de vegades algun cant melangiós, que s'allunyava juntament amb una barca que s'anava perdent de vista" (153 a) / Les canals xiulaven, els penells flautejaven giravoltant llurs banderetes; les campanes repicaven a mal temps. Tota la vila sonava com un gran instrument musical tocat per un boig (154 b) / El cel s'havia ennuvolat del tot en poca estona, i sovint s'hi esbombava el tro, fent retrunyir l'encontrada (155 a) / En això, un crit de dona, un crit xisclós, va ferir les orelles: [...] (155 a)

1.7. *Mànegues marines*

1. Aquests canvis es manifesten tant pel que fa al camp visual que envolta el personatge-narrador com en l'estat físic d'aquest, i en la narració es situen a partir de la nuvolada baixa que tapa el cel fins a l'aparició de la primera mànega: aire adormit, plàtans en immobilitat absoluta, carrer solitari; les tasques dels espartenyers i els fusters a mig fer; els pardals amb el cap sota l'ala; actitud massa expectant dels coloms; el personatge-narrador amb "pesadesa invencible"; la gentada del carrer de la Mestrança en silenci gairebé absolut; la mar color de "llècol mullat"; pèrdua de conductabilitat de l'aire; aparició d'una "calima blanquinosa"; mar desert...

2. "Encara que aquella gent haguessin sigut estàtues, no haurien guardat més silenci. Se podia creure que ni respiraven".

"I la remor de veus s'apagà de cop, igual que en una cambra enconxada quan es tanca la porta per on entraven els sorolls exteriors, i tot s'eixordà sobtadament."

"Vaig sentir un gemec a prop meu. L'havia esclafit aquella dona que poca estona abans m'havia parlat de que tenia a mar tota la seva família. Estava immòbil, estirada, com enravenada de fred, pàl·lida, amb els ulls astorats."

"En un moment, sense soroll de cap mena, enmig d'aquell silenci d'esglai que s'havia apoderat de la naturalesa, passava fantàsticament d'una banda a l'altra de l'ensenada." "En aquell estat de tensió, els

bonys de les ànimes sortien a la cara. També s'hi pintaven la pietat i la bonhomia: un ull enllagimat, un llavi mogut pel rís, una boca contreta, un sospir, un posat de cos, revelaven lo més íntim

de les persones, lo que les converses no expressen i que tal vegada es procura amagar amb elles.”

“Però res no me va causar tan mal efecte com la indiferència de dos pobres mendicaires que, darrera d’aquella muralla d’ànimes en pena, s’eren adormits al carrer [...] com deslligats de tota germanor amb la humanitat.”

“Ningú no respirava. I vaig sentir el feble gemec de la pobra mare. –Menut! Menut!... Menut meu!... I després res: les palpitations del meu cor repercutien en els meus membres i com sonant pertot arreu convertides en rellotge de l’univers.”

“Me vaig girar en aquell patró que havia atalaiat amb una criatura a coll durant el perill. Estava dret, mut, girat de cara al mar, fits els ulls amb aqueix esverament reposat i ombrívol que sol deixar una llarga dolor. El seu fill menut, amb un bracet li voltava la cama, recalcant-s’hi, amb el caparró acotat a la cuixa, mig adormint-s’hi.”

3. Les tres formen part de la tragèdia humana, cadascuna des del seu àmbit o punt d’incidència. Mentre la dona i el patró es caracteritzen per l’angoixa real que pateixen (ambdós hi tenen família directa implicada), els mendicaires s’allunyen del sentiment tràgic potser pel fet que la tragèdia els persegueix constantment.

4.

a) Ambdós fragments representen la realitat viva de dues experiències angoixants gairebé paral·leles. L’autor fa servir la mateixa acció tant per al fill com per a la filla (aixecar-los “en sopols”), i les respostes dels dos pares manifesten el resultat final de dues situacions semblants. La bufetada i el petó bé podríem afirmar que són, en aquest cas, dues maneres d’aproximació de pare a fill/a i, alhora, la metàfora expressiva de la natura i la vida, un altre cop com a síntesi de contraris.

1.8. *La basarda*

1. mar (costa) ↔ interior / espai obert ↔ espai tancat / acció ↔ inacció

2. 3 hores / 3 vegades.

3. En passar el pont de la Mostela: por / En sentir el flauteig de tòtils: companyia

En veure el llumet d’una casa: companyia / En perdre’s de vista el llumet i no oir el cant dels tòtils: por.

4. La que deriva del sentiment de mort. La por que experimenta el fan apte per a tot tipus de suggestions, malgrat que en tot moment intenta sobreposar-s’hi mitjançant la raó o la fe cristiana.

5. Al final del relat, després de manifestar un seguit de dubtes amb interrogants, diu: “És un sentit balb, obscur, com incipient, que, sense altres llums que he rebudes, m’hauria pogut portar a l’adoració de quelcom detestable, com a tants pobles que tal volta no tingueren en religió altre mestre que la basarda; mes, per balb i obscur que sia, cal reconèixer la seva existència.”

6. El bosc sempre ha estat un indret on la por al desconegut s’ha manifestat d’una manera més evident. En aquest cas, el protagonista del relat manifesta una por relacionada amb la mort. El silenci, l’obscuritat i les diferents sensacions rebudes el suggestionen prou com per acabar el seu recorregut amb un crit d’angoixa i un rés salvador, úniques defenses possibles davant el misteri d’una “negra” solitud.

1.9. *Les senyorettes del mar*

1. Perquè estableix la relació entre nit i fet misteriós.

2. L’entrada del fet fantàstic i de la poesia de la natura relacionada amb el mar.

3. Els misteris de la mar.

4. Amb les sirenes i les nereides.

5. Tal i com afirma Cristina Badosa, “Tot i ésser un narrador demiúrgic no s’està de fer comentaris, interposant-se entre nosaltres, lectors, i els esdeveniments.”

6. La nit es va enfosquint. La lluna grogueja en son orient, mig partida per una faixa de calitja cendrosa. La mar sembla que canti la non-non tot baixet, amb veu enrogallada.

De sobte sona una mena de galop aspre i sord... –trap, trap, patrap– i van apareixent les senyorettes del mar, muntades unes sobre vermells llagostins, i altres al damunt de crancs grossos, vells, revestits de molsa marina.”

1.10. La vetlla dels morts

1. De nit entrada.

2. Era una gent malgirbada i cantelluda. Llurs peus trepitjaven el sòl amb un cruiximent aspre, sec. Alguns duïen els plecs de la roba entatxonats de terra, que amb llur moviment s’anava esllengant i queia amb un soroll de plovisca / [...] els balladors serien uns bons empordanesos difunts que, amb permís de Déu, s’esbargien puntejant la sardana, el ball de llurs dolços records.”

3.

a) Ja s’han plegat les ballades de Tots Sants / Tot oneja en un tràngol de llum i ombres;

b) A toc d’oració alguns pagesos se posen a parlar [...] / Déu nos en guard, a nosaltres, d’un son com el seu!...

c) Aquí el narrador calla sospirant [...] / [...] el ball sagrat de la terra.

1.11. La xucladora

1. Tot i que la resposta és oberta, podem afirmar que en tots tres casos es tracta de l’acabament del dia i de l’inici de la nit.

2. El narrador és homodiegètic i viu els fets en 1a persona.

3. A la vida adulta. Les referències al dolor de la p. 169.

4. La resposta és oberta. Indiquem que, en aquesta obra, la seva visió de l’amor es troba a les pàgines 169-170.

5. No he vist mai resplendir unes dents més blanques entre uns llavis més frescos i vermells... uns llavis molsudets, en què un hom endevina les dolçors d’una fruita madura i fan ganes de mossegar-los.

He reparat que té els ullals fins i punxeguts, però li escauen.

1.12. En Garet a l’enramada

1.

Tema: Les reaccions tímides i insegures del noi enamorat.

Argument: Al barri de l’Auguer de Blanes fan la festa de l’enramada i en Garet, mentre tothom és al carrer celebrant-ho, es troba en un estat d’inseguretats i de certa gelosia derivat de l’amor que sent per la Cinta, la seva cosina, una noia de caràcter obert que sap passar-s’ho bé ballant amb altres nois. Al final, però, ella manifesta el seu amor a en Garet mitjançant un clavell.

Estructura: Derivada del tema esmentat i fonamentada en els diferents espais que configuren la narració, des del que ens presenta la tímidesa inicial d’en Garet fins al del lliurament del clavell per part de la Cinta, tot passant per l’ocultació del protagonista en iniciar-se el ball com a conseqüència de les seves divagacions i inseguretats. Segueix l’esquema clàssic de presentació, nus i desenllaç mitjançant els diferents espais: revetlla, ocultació al costat de l’avi Pau i final de la revetlla.

Punt de vista: Omniscient en el personatge principal, en Garet.

2. Hereu Garranyiga: menut, desnerit i bellugadís.

Joan Matasogres: mirada feréstega, boca de drac, grunyint de gorja endintre.

Pau Sabata: cara esgrogueïda, seriós, ombrívol.

Lluc Moltó: s'infla, el coll se li enrojeix, etc.

3. [...] i la naturalesa rústega, amiga de la soledat, va acostant-se al carrer, i s'hi esmuny a pleret a manera que el trepig i la bonior s'hi apaguen. S'hi esmuny a pleret, escampant-hi son alè bosquetà, sanítós; s'apodera del silenci, i sigil·losament, com amoixant-lo, el va poblant de les seves veus somnioses: confosos sorolls de la ressaga, sospirs de les arbredes, cantúria vaga dels herbeis habitats per un món d'insectes, passades llunyanes d'un rossinyol que vetlla el niu de ses amors a la claror de la lluna; remors de vida, llenguatge inarticulat i suggestiu que parla de plers amagats i d'esperances indeterminades.

Què bé s'harmonitzen aquestes veus amb el sentiment d'en Gareth! Commòs per una esperança verge i tímida, ha restat sol al carrer, al peu de la porta de la seva estimada, contemplant el clavell que ella li ha regalat.

1.13. *La Fineta*

1.

Tema: Oposició entre el primitivisme i la innocència, el bé i el mal, la bella i la bèstia.

Estructura: Presentació (lloc i personatges), nus (moment àlgid de la tragèdia) i desenllaç (resolució de la tragèdia).

Punt de vista: Omnisciència en el personatge principal.

2. És que encara regna la nit [...] La nina, s'asseu en un pedrís i ulleja l'horitzó, cercat-hi la vela del seu pare. [...] Mentre està ullejant així, ou un estosseu rogallós [...] El cor se li eixampla: ja no està sola [...] [...], així que és desaparegut costa avall, agafa por d'aquell home. [...] Resta esporuguida dintre sa cambra fins a sortida de sol. El sol li treu totes les temors [...] Ix de la mar dotat d'una frescor jovençana [...] El món s'alegra ... les colors li tornen.

3. Què és joliva, quan s'acosta lliscant per un mar tranquil, la barca que un hom enyorava! La nina la va seguint amb la vista; i, quan en una bordada la vela lluminosa se li amaga darrera de les penyes, li sembla que s'és eclipsat un astre i que el mar s'ha entristit.

4. Home del Bosc: [...] és un home alt i ferreny que va amb una camisa estripada, sense gec ni armilla, amb unes calces curtes plenes de pellingots, arregussat de braços i descalç, i amb un gaiató gruixut a la mà [...] sos cabells roigs, fustuts i aglutinats, com pelussera d'una closca de coco, pengen a manyocs sobre son front i ses orelles. Sa carassa bonyeguda, de pòmuls boteruts, queixos xuclats i llavis grossos, expressa un neguit estrany. Sos ulls, enclotats i d'un blau d'aigües fondes, tenen cert estrabisme de bogeria.

Fineta: [...] Plau-li també mirar-hi sa cara tendra i bonica de donzella de setze anys. Té tot el semblant d'una dona, però és més formosa que abans [...] Sa pell conserva la tendror d'abans, però més ufanosa. Les nines grosses i negres de sos ulls, verament escampen claror per sota el pòrtic de seda amb què les ombregen les pestanyes. Quan bada una mica la boca i entre sos llavis encesos llampega sa blanca dentadura, llavors... sobretot llavors... és quan son rostre resulta més bonicó.

5. Resposta oberta. Podeu trobar informació sobre Wagner i *La Valquíria* a:

<http://www.archivowagner.info/>

<http://www.epdlp.com/wagner.html>

<http://www.epdlp.com/lavalquiria.html>

1.14. *Jacobé*

1.

Tema: evolució de la bogeria de la Jacobé fins arribar al suïcidi.

Argument: el personatge-narrador, en Minguet, estructura, en el decurs de l'obra, l'evolució de la bogeria de la Jacobé tot basant-se en una rememoració de les diferents etapes de la vida de la noia: una infantesa alegre, una adolescència amb algun brot problemàtic i una maduresa amb una crisi que la mena a la mort per suïcidi.

Estructura: L'estructura clàssica ve determinada pel plantejament (presentació de la Jacobé), el nus (desenvolupament de la bogeria de la Jacobé) i el desenllaç (suïcidi). L'estructura temporal està basada en un present (bogeria de la Jacobé i posterior suïcidi) i en un passat (el personatge-narrador recorda la infantesa de la Jacobé i el canvi dut a terme en l'adolescència).

Punt de vista: El narrador també protagonitza el desenvolupament històric de l'obra tot rememorant el passat feliç i el present problemàtic de la noia; l'acció també s'esdevé al costat de la mare de la Jacobé i del metge.

3. Consulta qui era Ifigènia i compara el seu cas amb el de la Jacobé sobre la base de les paraules del metge (p. 191)

Ifigènia. Heroïna grega. Filla d'Agamèmnon i de Clitemnestra, alguna llegenda àtica la fa filla de Teseu i d'Helena. Agamèmnon, obeint els vaticinis de l'endeví Calcant, la disposà com a víctima per a un sacrifici destinat a obtenir uns vents favorables a la flota aquea, encallada a Àulida. Sembla que els déus la salvaren d'ésser immolada i que visqué llargs anys a Tàurida, consagrada al culte d'Àrtemis. La tragèdia grega immortalitzà la seva figura, que, en èpoques successives, ha inspirat altres escriptors (Racine, Pindemonte, Goethe, etc.), així com músics (D. Scarlatti, Jommelli, Gluck) i pintors i escultors (Tiepolo, A. Feuerbach).

El metge, seguint criteris hereditaris (avui en diríem genètics), atribueix l'origen de la malaltia de la Jacobé a la condició alcohòlica del seu pare ("Aquelles disbauxes, aquelles embriagueses, aquelles brutalitats de tota mena dels serradors, algú les ha de pagar."), "en Catre-venc, serrador francès que treballava a la mestrança i tenia el mal vici d'embriagar-se". Ambdós casos són comparables, segons les paraules del metge ("els innocents expien els pecats dels culpables."), des del punt de vista del pòsit hereditari: l'error d'Agamèmnon seria equivalent a l'embriaguesa de Catre-venc, una embriaguesa que explicaria l'origen de la bogeria de la Jacobé.

4. Des d'una explicació positivista justificada mitjançant arguments cristians i, sobretot, morals: el bé ha d'equilibrar el sentit de la naturalesa per sobre del mal. Com sempre, Jesús té raó: s'ha d'infiltrar el bé fins en les arreltes més fines de l'ànima; i si no... I, quin desig més insaciable d'expiació palpita en la naturalesa! La llei d'heretatge estenent un riu de dolor a través de les generacions, un riu que marxa indefinidament; els pobles primitius desertant-se amb una set instintiva de sacrifici; les consciències més delicades trobant un melangiós consol en l'abnegació, en... Això és un dit que assenyala cap allà, cap a lo infinit... I, quan Jesús baixa a la nostra tenebra, clava la creu enmig del corrent de les nostres dolors sense esperança i, hereu de l'home, expia tot lo per nosaltres inexpiable... No, un hom no comprèn pas aquests misteris; però en sent l'harmonia, esplendor de la veritat... i la terra, i el cel.

5. Sí, ja que són dues situacions que poden relacionar-se amb un equilibri produït entre una imatge que suggereix una certa hilaritat (ell) i una altra que produeix tristesa (la Jacobé).

6. La mare és del puny estret. La gran rata m'amagava el vi... Me té tancada amb pany i clau, i la... la... [...] Saps?... em caso la setmana entrant amb en Panxo Canyelles. És vell, però presentós, i és... és un burro d'or. M'ha demanat perquè sap que sóc de sang reial. Les joies són encarregades a Barcelona: mantellina negra... el gran ròssec... arracades de dallonses... Tu n'estaràs pla cofoi! Oh! oh! oh!... la ventafocs!... Xinell-les de vidre... vestits de peixos de la...

7. Tot i que es dona marge a l'alumnat, un exemple de resposta podria ser el següent:

La moral cristiana de Ruyra contraposa de manera constant el bé i el mal, tal i com hem vist al llarg de tota l'obra. Sobre aquesta base, és necessari un altar, símbol religiós per excel·lència, que propiciï un equilibri entre la naturalesa i el bé d'una banda, i l'alienació mental, bogeria o mal, encarnada per la Jacobé, de l'altra. L'altar, per tant, torna a equilibrar, mitjançant la sang, l'harmonia desitjada.

1.15. El rem de trenta-quatre

1. Tot i que la resposta és oberta, la realitat és que es tracta d'un viatge de caire personal, psicològic, iniciàtic.

2. Tenint en compte que els descripcions són llargues, recomanem a l'alumnat que les acabi (entre parèntesis figura el número de la pàgina i la columna corresponent).

Saura: El pare era un llop de mar, un home estranyot: més aviat baix que alt, ossut i magristó, de cap gros i de rostre brúfol i ferreny, solcat per fondes arrugues. Anava afaitat de cara, i es deixava el pèl sota les barres com una mena de collar. Tenia les celles grosses, ajuntades, negres com sutge, i solia guaitar de reüll amb un mirar que enfosquia l'aire [...], etc., etc.

Vadô Set-trossos: Vindria a tenir uns quaranta anys, i era altet, escardalenc, cella-ros i de mirar garneu. Li deien en Vadô Set-trossos, perquè semblava fet a peces mal ajustades: quan caminava, els braços li penjaven balandrim-balandram, el cap se li tombava d'ací i d'allà, i les sofrages se li doblegaven com xarneres que van massa fluixes. Talment se diria que era desconjuntat. Per falla de malucs, la faixa se li solia escórrer en espiral fins a les cames. La visera de la gorra sempre li fugia del front, decantant-se-li cap a l'una o altra de les orelles [...]: no resistia els cops de mar, sinó que s'hi doblegava, adaptant-se a totes les ondulacions, emmotllant-se a tots els moviments [...]

Pau Ternal: [...] era un home massís, encirat, ancaboterut, ample de cos, ferm de cames i amb les espatlles tirades a escaire d'un coll sempre aplombat. Tenia els ulls molt separats, esparveradissos i blaus, la pell encesa i les celles roges. Usava un bigoti també roig, espuntat, aspre com fils d'espart i retallat arran de boca en forma de dos raspallets. De lo restant de cara anava afaitat [...], etc., etc.

Miquelet Cadernera: Aquell pobre noi de deu anys, groc, flac i altonet, amb les robes que li curtejaven en braços i cames indicant la seva misèria [...]

Avi Mauva: Aquelles orelles d'un vermell fi, amatades de pèls blancs, que eixien de llurs caus com una xarbotada d'escuma per una crétua de roques marines; aquelles arrugues sacsoneres del front, colrades i grosses en la part baixa i més petites i esblanqueïdes cap amunt fins a esvaire-se en la polidesa ebúrnica de la volta superior, que el barret de feltre, tirat endarrera, permetia llambregar; aquell nas llarg [...]

3.

Capítol I: Veu narrativa (Marianna Saura). Referències, en 2a persona, al receptor de la carta (la carta deriva d'un llibre de memòries). Descripció. El pare. Lectures (Atala, Viatges de Gulliver, Corina). Marianna manifesta al pare el seu desig: embarcar. Reticències i acceptació del pare.

Capítol II: Primer dia de viatge. Embarcació: Santa Rita. Els mariners: Vadô Set-trossos, Miquelet Cadernera, Pau Ternal, l'avi Mauva. El viatge. Les converses dels mariners. La pesca. Decurs del dia. L'entrada en la nit. Sensacions del personatge-narrador.

Capítol III: Segon dia de viatge. Referència a Madame de Staël. Descripció: l'avi Mauva. Marianna i Pau Ternal. Conversa del pare amb l'avi Mauva. L'experiència interna de Marianna. Referències, en 2a persona, al receptor de la carta. Correntada marina. L'angoixa: el pare Saura. La por. Reacció: pare i filla (demanda d'amor patern). Imatge de l'autoritat paterna. Referència a Shakespeare.

Capítol IV: Tercer dia de viatge. La nit. L'angoixa i el defalliment nocturn. Cadernera i Marianna: el contacte, "el remei contra la por". La torbonada i el terror. El petó del pare a Marianna. La tendresa i l'autoritat d'en Saura: la responsabilitat. Inici de naufragi. L'esperança cristiana de Marianna en la solitud. Baralla Vadô-Cadernera. L'onada s'enduu un rem de trenta-quatre: mal presagi. Clams a la Verge del Vilar. Referència a Milton (*El paradís perdut*). Referències, en 2a persona, al receptor de la carta. Pensaments "delirants" de Marianna. El rem de trenta-quatre al costat de Marianna: transcendència miraculosa. Entrada de dia. Estat físic després de la tempesta. El sentiment religiós. El salvament. El pare Saura.

Capítol V: Tres dies més navegant. Salvament de la Santa Rita. Arribada a Blanes. Referències, en 2a persona, al receptor de la carta. El rem de trenta-quatre a l'ermita del Vilar. Romiatge per Blanes. Aclamacions dels blanencs. Final en referència al receptor de la carta: "L'ermità potser te'n contarà son història exagerada: tu saps la vera."

2. ELS ELEMENTS RETÒRICS

2.1. Una tarda per mar

1. És una metàfora que fa referència al mar i que el personatge-narrador personifica en forma de "vella", de dona gran entenedora de totes les sorts i desgràcies. La comparació posterior s'estableix en fer referència a la topada del mar amb les roques i en lliscar per la sorra. Retorna després

a la personificació metafòrica en la forma potser més innocent i infantívola: una mainadera encarregada de tenir cura dels més menuts. Amb tot, cal advertir que el *Diccionari català-valencià-balear* qualifica “mar” com a substantiu femení (“i modernament també femení”), mentre que el *Diccionari de la Llengua Catalana* introdueix el mot com “m. o f.”.

2. Gradació i personificació.

3. Personificació: El garbí havia caigut / La tarda es desmaiava a poc a poc amb un somris de pau / [...] l'aigua morta de les ensinades.

Onomatopeia: s'hi apagà espetarrellejant.

Gradació: L'onatge s'era aplanat, esborrat, fos...

Paral·lelisme: Quina calma! Quina quietud! [...] El cel començava a verdejar. Quina calma! Quina quietud!

Comparació: l'aigua morta de les ensinades s'anava dilatant mar enfora com un tel invasor / [...] s'emmirallaven serenament les penyes.

Al·literació: en aquell tel llis i enxarolat s'emmirallaven serenament les penyes. / El sol, des de darrera d'una boirina rovellada, deixava caure, a tall de rosses pestanyes d'un ull que s'acondorm, la serrellada dels seus raigs.

Imatge: De les muntanyes properes davallava l'olor dels tomanyins i de les flors boscanes, que amb la fresca del vespre solen exhalar un alè més sentós. / El cel començava a verdejar.

4. Ruyra ens mostra fins a quin punt la mirada pot arribar a atènyer tècniques tan essencials com la cinematogràfica o la pictòrica. Si imaginem la mirada dels vailets mirant des de dalt la munió de soïssos podem establir allò que en cinematografia hom anomena “pla picat”. D'altra banda, en contemplar les punxes dels eriçons no és inimaginable la comparació amb un quadre com “La rendición de Breda”, de Velázquez, la part dreta del qual mostra un conjunt de piques enlairades que, contemplades de dalt podrien ser comparables a la imatge que dels eriçons tenen els infants de la narració.

2.2. *L'èxtasi de l'oncle Ventura*

1. Personificació.

2. Resposta oberta. Fóra bo que l'alumnat aboqués un mínim de sensibilitat artística a l'hora de realitzar l'activitat.

2.3. *L'aniversari del noi Guixer*

2. Es tracta, tal i com manifesta M. Lluïsa Julià, d'una imatge visionària.

2.4. *Vetlles d'estiu*

2. Comparació: “[...] a la llum blanquinosa d'una nit d'estiu suau i temperada com l'alè d'un infant, causa d'un efecte màgic que jo no sé pas com explicar.”

Metàfora: “[...] però no crec que un enamorat s'aparti amb més recança de la companyia de la seva estimada, ni que, tot anant-se'n, s'embadaleixi més fonament amb el deix agradós de què els encants d'ella li han omplert els sentits [...]”

Imatge: “Retrobava en el fons del meu organisme les frescors de l'aigua i les seves flaires confortants, les carícies de la sorra fina, la quinta essència dels cants i de les remors que havia sentits, i la placidesa de les celésties.”

2.5. *Avís misteriós*

1. [...] llambregant amb basarda aquells surassos caducs, que caragolaven sobre mon cap llurs branques malgirbades, cobertes d'una llarga molsa, blanca com els pèls d'un jai. Ratats molts d'ells arran del sòl pels ricards bosellats pels corcs, escorxats i escorpitats a trossos; minats al-

guns per podridures que els convertien el cor en una massa groga i tova, que es desfeia, al més petit fregadís, en una serradina impalpable com tabac de pols; abonyegats altres per monstruosos tumors, que es rebentaven i regalimaven formant en terra sinuosos xaragalls; aqueixos buidats per esvorancs espantosos, aquells esberlats de dalt a baix i amb la meitat dels feixucs membres caiguda a llurs peus; tots colossals, nafrats, enteranyinats i polsosos; presentaven un aspecte grandios de desolació que esfereia. Se diria que eren condemnats per Déu a un sofriment terrible sense gemegor ni esplai de cap mena.

2.6. Mar de llamp

1. Alguns exemples poden ser els següents: Se veia tremolar un lleu vapor sobre el mar / [...] s'esqueixà en llurs cantells amb una xiscladissa esgarrifosa. / Les xemeneies s'eren convertides en sirenes que cornaven en diferents tons de veu. / Les canals xiulaven [...] / El mar, fatigat per la pressió que sofria [...] / [...] xarbots i serralades d'aigua, que corrien unes darrera de les altres [...].

2.7. Mànegues marines

1.

<i>Elements</i>	<i>Connotacions visuals</i>
Mànega primera	Allí, per entre dos rotllos de núvols, com per entre dues bambolines colossals, penjava una butllofa d'un gris blavenc, que s'anava inflant, inflant, igual que una bomba aerostàtica. [...] Va oscil·lar una estona, com afofolant bé la testa en la nuvolada, i emprengué una marxa sinuosa.
Mànega segona	[..] vaig veure que s'espallongava d'un abombament del cel un canó serpós d'un blau de calitja.
Mànega tercera	Venia, ja formada [...] desempallegantse a poc a poc de les calimes, enteranyinada, blanquinosa, voltada de lluïssors que s'anaven apagant gradualment.
Carreter	De cara bestial, aixafat de front, una mica pelut de galtes, barbagrós, alt, d'ulls petits i vermellencs
Patrons	Drets a popa, governaven amb una atenció que es descobria en tot llur posat.
Infantó	Un d'ells [en referència a un dels patrons] duia a braç un infantó d'uns quatre o cinc anys, que se li arrapava al coll amb un moviment de terror.
Mendicares	Però res me va causar tan mal efecte com la indiferència de dos pobres mendicares que, darrera d'aquella muralla d'ànimes en pena, s'eren adormits al carrer [...] com deslligats de tota germanor amb la humanitat.

La distància existent entre la gent i les mànegues crea un buit de silenci tan majestuós que tot roman en una impressió visual extraordinària.

3.

<i>Element o ésser</i>	<i>Canvi de color produït</i>
Parets blanques	To verdós, trist
Calima	blanquinosa
Mànega primera	gris blavenc
Mànega segona	blau de calitja

Mànega tercera	blanquinosa
Dona que hi ha davant el personatge-narrador	esgrogueïda
L'aire	S'enfosquia
Dona que tenia a mar tota la família	pàl·lida
Llavis de la dona que tenia a mar tota la família	descolorits
Pèls dels mendicaires	blancs
Boirada de la caleta	blanca
Feixes de la muntanya "encara mig envelada"	verdes

2.8. La vetlla dels morts

1. En citem uns quants exemples:

<i>Anàfora</i>	<i>Anadiplosi</i>
I es ballen amb devoció: [...] Se ballen amb devoció...	despertava una tristesa... i quina tristesa més fonda
els músics s'escalfen les cames; s'escalfen les cames i...	En Refila en sentia el trepig; un trepig seguit, seguit, acompassat...
Amb un alè de pit, un alè suau	Caigué, caigué sense sentits
se posen a parlar de la nit dels Morts, de la nit que entra.	

2.9. La xucladora

1.

- ratxes de llum ressagades, que pugnen encara per conservar en l'aire llur senyoriu: (168 b)
- la llum foragitada dels baixos salta als de més amunt (169 a)
- el dolor, que té un dormir tan som, que qualsevol perill el desperta. (169 a)
- i, així que s'esvera [el dolor], grapada aquí, grapada allà (169 a)
- ara està dormint com el vent [el dolor] (169 b)
- [la lluna] sembla que guaita el món curiosa i avergonyida (169 b)
- el brodat és viu i palpitant: anguileja, pipelleja, saltirona (170 a)

2.10. En Garet a l'enramada

1.

A. prosopografia	B. metàfora	C. etopeia	D. comparació	E. onomatopeia
------------------	-------------	------------	---------------	----------------

És una mossa garrida, robusta, colorida de galtes, encesa de llavis, de cos bufó, pit abombat i bells costats onejadors.	A B C D E
Altrament, ¿quin joiell pot haver-hi més brillant que els seus ulls castanys enlluernadors, ni quina pedreria més fina que les seves dentetes encoixinades en unes genives de color de rosa, que es mostren de soca-rel quan l'abundosa rialla obre l'estoig on estan embotides.	A B C D E
Avesat des de la infantesa a les solituds del mar, son pensament buit de	

paraules capeix les coses intuïtivament, sense necessitat de registrar-les en mots ni d'analitzar-les; i, essent sensible i d'inclinança meditadora, no troba sovint altra manera d'expressar-se que amb un sospir o amb una exclamació.	A B C D E
En canvi, el seu companyó, un galifardeu ample de barres, camusot, clatellut i de pentinat gitanesc, està esblanqueït i respira penosament amb les aletes del nas dilatades i moradenques, i la boca enguerxida per l'esforç que li costa sostenir-hi un cigarrot bavallós i apagat	A B C D E
És un verat que vol seguir es vol d'una gavina.	A B C D E
[...] i els seus salts, els seus alegres salts, cauen dolorosament sobre l'ànima d'en Garet, i la premsen i la sacsegen i la malmeten.	A B C D E
Arreu sona un xiu-xiu seguit seguit com la remor de l'oratge en una pollancreda.	A B C D E

2.11. La Fineta

1.

<i>Expressió</i>	<i>Element retòric</i>
carretera de flames (181 a)	Metàfora
L'aigua lluu com el llom d'un peix escatós i daurat (181 a)	Comparació
esquitxa espurnes de foc (181 a)	Metàfora
s'encara amb la barca, que l'aborda com una gran au batalladora (183 a)	Comparació

3. LA LLENGUA

1.

<i>MOT</i>	<i>SIGNIFICAT</i>
A	
ACASERADA	Que té casera, que està desitjós de casar-se.
ARRAP	Ferida superficial feta amb les ungles o amb un altre instrument agut.
ARROSAR	Regar, mullar suaument.
ATRUQUEJAR	Moure violentament.
B	
BALANDREJAR	Moure's alternativament cap a una banda i altra, com per inseguretat d'equilibri.
BALDAMENT	Que serveix per introduir una dificultat, a la qual se concedeix existència real o possible, però no eficàcia; equival a "encara que".
BALOU	Espècie de caixó o cúpula que cobreix la boca d'escotilla de la cambra i del ranxo, per defensar-los del sol i serena i per donar més elevació a l'interior de la cambra.
BARLOVENT	La part d'on ve el vent.
BATIPOST	Obertura feta en el pla horitzontal de la coberta d'una barca per donar pas a les cambres.
BESSA	Branca gruixada, que neix de l'enforcadura de l'arbre [per extensió: El bescoll, dividit en dues besses robustes i rodones].
BIS	Peix de la família dels escòmbrids: <i>Scomber colias</i> .
BOLOU	v. Balou.

C	
CAPJUP	Cap-jup: cap cot.
CARET	Estimat.
ÇAÇAESCOTA	Botavara curta amb la qual cacen la mitjana els falutxos i altres embarcacions menors.
CAPCIRÓ	Extrem o punta d'una cosa.
CARINAR	Xisclar.
CHOR	Cor.
CIAR	Remar cap arrere, tirant el puny del rem cap a popa.
CLEMÀSTECS	Cadena d'anelles amples, que va penjada damunt la llar i que a la part inferior porta un o alguns ganxos on es penja l'ansa de la caldera o els llévets de les olles que s'han de posar a escalfar al foc.
COSSAR	Acossar, escometre.
CRÉTUA	Escletxa.
E	
EIXERIVIT	Deixondit, revifat, desensopit.
EIXONAR	Llevar una cosa qualsevol, adherida a una altra, passant la mà per aquesta.
EMBORNADA	Empènyer fortament, donar una empenta forta.
ENGALLAR-SE	Enorgullir-se visiblement; demostrar en el posat la satisfacció de si mateix.
ENGARGUSSAR	Obstruir la gargamella per desviació del menjar o de la beguda.
ENGUERXIR	Tòrcer; desviar de la línia recta.
ENLLITEGAR	Enllitar.
ENTOLLAR	Unir dues peces de fusta, de corda, de ferro, etc., per llurs caps, per fer-ne una sola peça de la llargada de totes dues.
ESBORNEIAT	Extraviat d'enteniment; pertorbat; incapaç del recte ús del seny.
ESBORRONAR	Contraure la pell formant-hi com un granissó per efecte del fred, de la febre, de la por, etc.
ESCATAINET	So estrident com un escataineig.
ESCÓRPORA	Peix teleosti de la família dels escorpènids, de l'espècie <i>Scorpaena porcus</i> , que és de color vermellós i té algunes pues verinoses damunt el cap i l'esquena.
ESFREIXURAR	Esforçar-se excessivament, fatigar-se molt.
ESPARCINA (DUJADA)	Esparcina: Corda gruixuda per a varar embarcacions mitjançant l'argue o el cabrestant. (Dujar: Enrotllar una corda o una vela donant-li algunes voltes sobre ella mateixa.)
ESPARVILLAR	Despertar, deixondir; llevar la son.
F	
FEIXINA	Feix de llenya, i especialment de llenya prima.
FITAR	Fixar, clavar (la vista).
FOLLADOR	El qui trepitja o folla els raïms per fer-ne vi.
FOLLAR	V. Afollar: malmetre una cosa, inutilitzant-la de tot o en part.
FOREJAR	Fer-se enfora de la vorera, mar endins.
FREU	Estret; llenca de mar entre dues terres pròximes.
FUSA	(donar fusa): Impuls que es dona a una barca fent-la lliscar fins que queda surant dins la mar.
G	

GALVANA	Peresa; desgana de treballar o de moure's.
GARBÍ	Sud-oest, i vent que ve del Sud-oest.
GARNEU	Astut, que obra amb mala intenció.
GLEVA	Pa de terra cohesionat per les arrels de les herbes, que s'aixeca llaurant, cavant, etc.
GREGAL	Vent del nord-est.
GRIFOLDA	Tabola, manifestació d'alegria sorollosa; menjada abundant i festosa.
GUIMBARDEJAR	Intens de guimbar (= Córrer i saltar com els infants, com el bestiar jove).
GURRAMA	conjunt d'animals petits.
GUSARAPA	Persona aturada, mancada d'iniciativa o d'activitat, sia per excés de timidesa, sia per curtor d'enteniment.
J	
JODRIOLA	Peix de l'espècie <i>Ophidium imberbe</i> , anomenat també donzella.
L	
LAS, LASSA	V. Las, lassa.
LLAMBRUSCA	Parra o cep bord, de grans petits.
LASSA	1. Cansat, fatigat. 2. Flux, amollit; mancat de força.
M	
MAIMÓ	Que obra amb lentitud; cançoner, lent per a fer les coses.
MANGALA	Bastó d'autoritat o de passeig.
MANYAC	De caràcter suau, dòcil, no esquerp; mansuet.
MARRIMENT	Tristor; malenconia fonda.
MESTRE D'AIXA	Fuster especialitzat en la construcció i col·locació de peces de vaixell i de qualssevol embarcacions.
MITJANA	Segon pal llevadís que porten algunes embarcacions de pesca, anomenades barca de mitjana [...]. La barca de mitjana és una embarcació de 60 a 100 tones, aparellada de vela llatina [...]. També s'anomena mitjana la vela triangular que es posa en el dit pal llevadís.
P	
PALTÓ	Varietat de levita d'abric, més llarga que la levita ordinària.
PASTA D'AGNUS	Cera verge amb la figura d'un anyell, beneïda pel Papa.
PELLUCAR	Prendre coses d'una a una, o a miques, a petites quantitats, sobretot de coses de menjar.
POLLACRA	Vela triangular que va a proa d'un llagut o barca.
POSTICAR	Moure una mica, bellugar.
R	
RESCLOSA	Paret, palissada o munt de pedrenys col·locat a través d'un riu, canal o altre corrent d'aigua, per a alçar el nivell d'aquesta i desviar-la del seu llit cap a un rec, molí, etc.
ROASSA	Dofí més gros que els ordinaris, gran destructor de les xarxes de pescar.
RONXAR	Roncar.
RONXU	V. Ronxar.
RUSCA	Es diu d'una cosa molt aspra o d'una persona aspriva.
S	
SAPLÀ	Porció plana d'una cosa, enmig d'altres porcions malplanes.
SAPLANET	V. Saplà.
SÀSSOLA	Pala un poc corbada, a manera de cullera grossa, de fusta, que els mariners de barques petites empren per a evacuar l'aigua de dins

	l'embarcació.
SOPOLS	En sopols: suspenent una cosa de manera que no toqui en terra.
T	
TERRAL	(Vent) que bufa de la terra cap a la mar des del vespre fins a mitjan matí.
TORA	Estúpid
TREU	Mena de vela que en mal temps se lliga entre l'arbre mestre d'una embarcació i les dues bordes d'aquesta, a la banda de proa.
V	
VACA SERRANA	Peix de la família dels pèrcids, de diverses espècies del gènere <i>Serranus</i> . És molt semblant al serrà (<i>Serranus scriba</i>), amb el cap vionat de vermellenc i el cos ratllat transversalment de blau cel o negrenc.
VILORDA	Branquilló o altra despulla vegetal petita; brossa.
VOGI	Part inferior de la campana de la xemeneia.
X	
XACUTAR	Treballar en coses delicades.
XAMÓS	Que fa goig de veure per la seva bellesa, gràcia i vivacitat.
XARBOT	Esquitx violent.
XOPOLLEJAR	Xipollejar (= Agitar la superfície de l'aigua o d'un altre líquid movent-s'hi dintre o movent-hi algun objecte).

2. Salat: diàlegs / Literari: veu del personatge-narrador.

3. TAULA 1

FRAGMENT	POC	M	S	F	L
<i>Una tarda per mar</i>					
1. pel <u>xiu-xiu</u> del vent	133 a				X
2. Era la veu d'en Volivarda [...] que em cridava amb un llarg " <u>Eeeep!</u> "	133 a				X
3. <u>Vatua sa pena!</u>	133 b				X
4. vol que li arpleguem una galleda de <u>soïssos</u>	133 b				X
5. Coi!, ja no ets <u>homo</u> si no fas rodó!	133 b				X
6. Com aquell que, <u>jugant a cucorna</u> , vol guaitar per sota del mocador	134 a				X
7. A veure si <u>hageu</u> alguna roassa	134 b	X			
8. venien a palpar i colpejar els costats del <u>gussi</u>	135 a				X
9. aclaqueu ets <u>uis</u>	135 b			X	
10. [...], i nosaltres hem d'anar per <u>veis</u>	136 a			X	
11. Ja ho sé, <u>vatua!</u> Avui no m'hai senyat.	136 b	X			X
12. <u>Déu hi gord</u> de posar-hi es peu a sobre.	136 b				X
13. <u>Vui</u> fer una calada, <u>conxos!</u>	137 a			X	X
14. <u>cap de borres!</u> ...canyiula!	137 a				X
15. ¿Per què et <u>baraies</u> , <u>tora</u> , més que tora?	137 b			X	X
16. Això és <u>puagó</u> marí	138 a				X
17. amb una mica de sal de la que [...] <u>s'era acristallada</u>	138 b		X		

L'èxtasi de l'oncle Ventura

18. <u>Posta</u> va, que esteu pensant en una cosa molt bonica!	142 b				X
19. [...] mal que <u>duru</u> sa nit...	142 b	X			

L'aniversari del noi Guixer

20. Sa mar! <u>Mal foc</u> que l'assecu!	143 a	X			X
--	-------	---	--	--	---

Vetlles d'estiu

21. [...] se m'enforteixen <u>ets</u> ossos!	146 a	X			
22. En contant-li una <u>rondaia</u>	146 a			X	
23. ¿No me n'hai de recordar [...]?	147 a	X			
24. Jo <u>vai</u> dir an aquesta: [...]	147 b	X			
25. No me'n <u>parlus!</u>	147 b	X			
26. No hi havia manera d' <u>agontar</u> es peus nus en terra.	147 b			X	
27. Jo vai dir <u>an</u> aquesta: [...]	147 b		X		
28. camineu, <u>noes</u>	147 b			X	
29. Mestre: <u>cont</u> hi ha d'aquí a Pedra-Ferral?	147 b			X	
30. Què havies de <u>sebre</u> tu lo que et pescaves!	148 a				X
31. [...] amb aquell crit d' <u>Israiel</u> [...]	148 a			X	
32. Com no li vai flocar ses balances <u>pes</u> morros	148 a	X			
33. [...] <u>beneita</u> des cabàs	148 a	X			X
34. Sigui com <u>vulgu</u> [...]	148 a	X			
35. [...] hi <u>vai</u> menjar unes sardines [...]	148 a	X			

Avis misterios

36. la mirada de <u>mos</u> ulls tèrbols	150 b	X			
37. M'esdevingué la sospita <u>de que</u> estava nevant [...]	150 b		X		
38. [...] una sureda improductiva, que no <u>s'era</u> carbonada [...]	151 a		X		

Mar de llamp

39. <u>son</u> disc gegantí	153 a	X			
40. però concentrant més i més <u>sos</u> raigs	153 b	X			
41. s'esqueixà en <u>llurs</u> castells	154 a	X			
42. Les xemeneies <u>s'eren</u> convertides en sirenes	154 a		X		
43. <u>Son</u> llit d'agonia fou el sorral mullat	155 b	X			
44. Coses del món i de la vida, què sou? Qui se'n refiarà?	155 b		X		

Mànegues marines

45. donant-me la notícia <u>de que</u> hi havia mànegues marines	155 a		X		
46. se n' <u>eren</u> presentades algunes	155 b		X		
47. Els plàtans, amb <u>llurs</u> penjarelles	156 a	X			
48. <u>Me</u> semblava que els meus sentits no estaven ben desperts	156 a	X			
49. Aquest matí <u>se són</u> formades quatre mànegues	156 b		X		

50. Déu <u>vulgu</u> que no <u>hàjun</u> fet cap mal	157 a	X			
51. per entre dos <u>rotllos</u> de núvols	157 a				X
52. ni <u>enc</u> que em trobés dintre una fragata	157 a		X		
53. Això deu poar aigua <u>des</u> mar	157 b	X			
54. Si haguéssim tingut un canó... <u>Mes</u> , a falla de canó, ¿per què no fer sortir el sometent [...]?	157 b		X		
55. me va venir <u>pell</u> de gallina	157 a	X			X
56. revelaven <u>lo</u> més íntim de les persones	159 a	X			
57. Deu hores <u>eren</u> tocadés	160 a		X		
58. el <u>xim-xim</u> dels platerets	160 b				X
59. <u>Quins visques!</u> Quina cridòria! Quins aplaudiments!	160 b		X		
60. ja ho veus <u>es pa</u> que s'hi <u>dóna</u> , a sa mar!	160 b 161 a				X
61. <u>ta</u> mare <u>s'és</u> enllitegada de s'espant	161 a	X	X		
62. <u>Vui</u> que <u>aprengus</u> ofici: res de mar	161 a	X		X	
63. Es dia que t'hi <u>acostus</u> t'hai de llevar sa pell!	161 a	X			
64. I <u>nirviós</u> , malhumorat [...], li pegà una bufetada.	161 b				X

La basarda

65. i <u>haquí</u> d'aturar-me	162 b	X			
66. que l'espia en silenci <u>de fit a fit</u>	163 a				X
67. <u>Lo</u> cert és que vaig defugir converses	163 b	X			
68. Mai com aquella nit <u>no havia coneguda la basarda</u>	163 b		X		
69. <u>aqueixa</u> por de lo infinit [...], <u>aqueix</u> sofriment intens que tothom ha experimentat	16 3 b	X			

Jacobé

70. No, no és <u>pas</u> el fred.	183 b	X			
71. <u>Me</u> passejo amunt i avall de la platja	184 a	X			
72. [...] però quan <u>me</u> va criar a mi ja era vídua (184b)	184 b	X			
73. [...] i mentre <u>me</u> donava veure	184 b	X			
74. Veus?...Sents, com ronca? Apa, aquí, verra!	185 a		X		
75. [...] fotjava amb els peuetes ací i allà	185 a	X			
76. <u>Se</u> diria que el temps les treballava [...]	186 a	X			
77. [...] omple <u>aquí</u> , buida <u>allà</u>]	186 a	X			
78. Ell s'enraona amb <u>qualsevulga</u> , tan senzill, tan franc.	187 a	X			
79. Fillets, s'ha de respectar a cada u per <u>lo</u> que és.	187 a	X			
80. <u>Mare!</u> , oh mare!, on sou? ¿Sabeu qui ens ha arribat? El nostre petit, en Minguet!...Oidà! Qui ho havia de dir? No n'estarà poc, de contenta, la mare! Verge Santíssima, i com has crescut, caronet de la teta! Què prendràs? Vols menjar peres...pa amb confitura?... <u>Mare!</u> , veniu, cuiteu! Ens ha arribat el petit!, aquí tenim el petit!...	186 b 187 a		X		

81. Mai no n'he menjades de més gustoses	187 b		X		
82. La dida solia reprovar-li-ho	187 b	X			
83. Aquesta noia diu coses que fan so d'esquerdat	188 a				X
84. si no se li segueix la veta, agafa unes requintes de la ingra de bet	188 a				X
85. [...] no n'hi ha cap que tingui <u>modos</u> [...]	188 a				X
86. Ara mireu's, el drap de la cuina!	188 a	X			
87. Me polsava, temerosa de que estigués malalt	188 b		X		
88. Redéu, com s'és tornada	189 a		X		
89. [...] li dono tot lo que vol...	189 a	X			
90. [...] tot lo que li sembla brut	189 a	X			
91. El metge no sap lo que s'hi pesca	189 b	X			
92. La Jacobé no és ombra de lo que havia sigut ni per lo que toca a l'ànima.	189 b	X			
93. [...] me fico cap a dins.	189 b	X			
94. Me deixondo de les meves cabòries, i m'adono de queestic palplantat [...]	192 b		X		
95. A mi m'és hagut passat	193 a		X		
96. Es coneix que és arribada suara suara	194 a		X		
97. I és lo que faig: espero i veurem	194 a	X			
98. Després s'atura, s'entregira i em fa senyes de que la segueixi	195 a		X		
99. Els fantàstics penyals xisclen monstruosament a lo llarg de la costa (195 a)	195 a	X			
100. i la vaig instant a que se sigui	195 b		X		
101. La Jacobé [...] s'és asseguda al cantell del penya-segat	196 b		X		
102. [...] i de tot lo que no entenc.	197 b	X			

El rem de trenta-quatre

103. Ja t'entenc, herbeta, que et dius marduix: no em vols perquè no et faig goig per ser massa vella	210 a				X
104. S'armava una xarima-xarama!	216 a				X
105. Me vaig posar a la curra un mocador de seda llampant	219 a				X
106. Valdria més [...] que es follessin ses prenyades, abans de parir un mariner!	220 a				X
107. però al mencos serà ferma	230 a				X
108. Pepeitta, Ramoneitta	256 a			X	
109. Ont us fiqueu?	256 a			X	
110. si no en conec d'atro!	256 a			X	
111. no xisclus, beneita!	256 a	X			
112. A on va ara, aqueix carro?	256 a	X			

113. <u>I</u> aquella noa? Malaguanyats peuets! Mireu's-em això!, si això són lliris blancs, fietes! Prou és coneixent, que no han tingut gaires tractes amb sa terra nua!	256 a		X		
114. <u>Noa</u> de bona nissaga	256 a			X	
115. ¿De qui s'ha recordat, en es seus <u>trebais</u> [...]	256 a			X	
116. els homes que hi transitaven, <u>a on</u> són?	256 b		X		
117. tu saps la <u>vera</u> .	256 b				X

TAULA 2

Una tarda per mar

1	(133 a) Onomatopeia.
2	(133 a) Exclamació.
3	(133 b) Expressió pròpia.
4	(133 b) Mot propi de Blanes (<i>eriçons</i>).
5	(133 b) Mot propi de Blanes (<i>home</i>).
6	(134 a) Frase feta: jugar a la gallina cega.
7	(134 b) Ús del verb <i>haver</i> amb el significat de <i>aconseguir</i> .
8	(135 a) Mot propi de Blanes (<i>embarcació petita</i>).
9	(135 b) Iodització.
10	(136 a) Iodització.
11	(136 b) Ús de la forma <i>hai</i> en comptes de la forma <i>he</i> en parlar col·loquial / Eufemisme.
12	(136 b) Expressió pròpia (<i>Déu vos guard</i>).
13	(137 a) Iodització / Eufemisme.
14	(137 a) Expressió de creació ruyriana (<i>cabell com la pelussa</i>)
15	(137 b) Iodització / Mot propi de Blanes (<i>estúpid</i>).
16	(138 a) Mot propi de Blanes (<i>pugó</i>).
17	(138 b) Ús de l'auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .

L'èxtasi de l'oncle Ventura

18	(142 b) Deformació lèxica col·loquial.
19	(142 b) Conversió de la desinència <i>-i</i> del subjuntiu present en <i>-o/-u</i> .

L'aniversari del noi Guixer

20	(143 a) Conversió de la desinència <i>-i</i> del subjuntiu present en <i>-o [-u]</i> .
----	--

Vetlles d'estiu

21	(146 a) Assimilació de l'article <i>es</i> davant vocal.
22	(146 a) Iodització.

23	(147 a) Ús de <i>hai</i> per <i>he</i> en primera persona de l'auxiliar <i>haver</i> .
24	(147 b) Ús de la forma <i>vai</i> en perfet perifràstic en comptes de <i>vaig</i> .
25	(147 b) Conversió de la desinència <i>-i</i> del subjuntiu present en <i>-o</i> [-u].
26	(147 b) Absorció [w] velar per consonant velar <i>g</i> (-GUA > -ko).
27	(147 b) Reforç de la preposició <i>a</i> davant mot començat en vocal.
28	(147 b) Elisió <i>i</i> intervocàlica.
29	(147 b) Monoftongació grup tònic -QUÁ > -kó en parla popular.
30	(148 a) Ús de <i>sebre</i> per <i>saber</i> .
31	(148 a) Iodització.
32	(148 a) Contracció preposició <i>per</i> + article <i>es</i> .
33	(148 a) Contracció preposició <i>de</i> + article <i>es</i> . / Expressió.
34	(148 a) Conversió de la desinència <i>-i</i> del subjuntiu present en <i>-o</i> [-u].
35	(148 a) Ús de la forma <i>vai</i> en perfet perifràstic en comptes de <i>vaig</i> .

Avís misteriós

36	(150 b) Ús del possessiu àton en personatges blanencs.
37	(150 b) No elisió de la preposició <i>de</i> davant conjunció <i>que</i> .
38	(151 a) Ús de l'auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .

Mar de llamp

39	(153 a) Ús forma àtona possessius (personatges blanencs)
40	(153 b) Ús forma àtona possessius (personatges blanencs)
41	(154 a) Ús forma àtona possessius 3a persona (narrador)
42	(154 a) Ús auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .
43	(155 b) Ús forma àtona possessius (personatges blanencs)
44	(155 b) Ús oracions interrogatives ordenades.

Manegues marines

45	(155 a) No elisió de la preposició <i>de</i> davant conjunció <i>que</i> .
46	(155 b) Ús auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .
47	(156 a) Ús forma àtona 3a persona (narrador)
48	(156 a) Ús forma plena pronom feble davant verb (personatges).
49	(156 b) Ús auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .
50	(157 a) Conversió desinència <i>-i</i> subjuntiu present en <i>-o</i> [u].
51	(157 a) Deformació lèxica.
52	(157 a) Grafia incorrecta de <i>anc</i> en locució conjuncional <i>en que</i> (DCVB)
53	(157 b) Contracció a partir de la preposició <i>de</i> + article salat <i>es</i> .
54	(157 b) Ús coordinació adversativa més (narrador).

55	(158 a) Ús forma pronominal plena davant verb. / Expressió.
56	(159 a) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
57	(160 a) Ús auxiliar ésser, en comptes de <i>haver</i> (<i>Havien tocat les deu</i>).
58	(160 b) Onomatopeia.
59	(160 b) Ús d'exclamatives.
60	(160 b / 161 a) Expressió d'ús popular.
61	(161 a) Ús forma àtona femenina en possessius. / Ús auxiliar ésser, en comptes de <i>haver</i> .
62	(161 a) Iodització. / Conversió desinència <i>-i</i> subjuntiu present en <i>-o</i> [u].
63	(161 a) Conversió desinència <i>-i</i> subjuntiu present en <i>-o</i> [u] / Ús forma <i>hai</i> , en comptes de <i>haig</i> , en construccions d'obligació.
64	(161 b) <i>Nirviós</i> : mot propi de les comarques de la Selva i de l'Empordà (M. Lluïsa Julià). També ho és de les Illes Balears.

La basarda

65	(162 b) Ús de l'indicatiu pretèrit perfet.
66	(163 a) Expressió intensificadora, de vegades modificada (<i>a fit a fit</i>) per l'autor (M. Lluïsa Julià)
67	(163 b) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
68	(163 b) Concordança del participi de la forma verbal composta amb el complement directe.
69	(163 b) Ús forma "arcaïtzant" en demostratius.

Jacobé

70	(183 b) Negació: reforç amb <i>pas</i> .
71	(184 a) Ús forma pronominal plena davant verb.
72	(184 b) Ús forma pronominal plena davant verb.
73	(184 b) Ús forma pronominal plena davant verb.
74	(185 a) Ús d'oracions exclamatives i interrogatives en llenguatge col·loquial.
75	(185 a) Ús formes arcaïtzants en demostratius.
76	(186 a) Ús forma plena pronominal davant verb.
77	(186 a) Ús formes estàndards en demostratius.
78	(186 a) Ús de pronom indefinit arcaïtzant.
79	(186 a) Ús de l'article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
80	(186 b - 187a) Ús d'oracions exclamatives i interrogatives en llenguatge col·loquial.
81	(187 b) Ús participi concordat.
82	(187 b) Ús forma literària en combinació pronominal.
83	(188 a) Expressió pròpia.
84	(188 a) Expressió pròpia
85	(188 a) Ús de <i>modo</i> per <i>manera</i> .
86	(188 a) Reducció de la forma pronominal <i>-vos</i> per la col·loquial 's.
87	(188 b) No elisió de la preposició <i>de</i> davant conjunció <i>que</i> .

88	(189 a) Ús auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .
89	(189 a) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
90	(189 a) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
91	(189 b) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
92	(189 b) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
93	(189 b) Ús forma pronominal plena davant verb.
94	(192 b) No elisió preposició de davant conjunció <i>que</i> .
95	(193 a) Ús auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .
96	(194 a) Ús auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .
97	(194 a) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
98	(195 a) No elisió de la preposició <i>de</i> davant conjunció <i>que</i> .
99	(195 a) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).
100	(195 b) No elisió de la preposició <i>de</i> davant conjunció <i>que</i> .
101	(196 b) Ús auxiliar <i>ésser</i> , en comptes de <i>haver</i> .
102	(197 b) Ús article neutre <i>lo</i> (influència del castellà).

El rem de trenta-quatre

103	(210 a) Frase feta.
104	(216 a) Onomatopeia.
105	(219 a) Deformació lèxica popular.
106	(220 a) Expressió popular.
107	(230 a) Expressió (forma dialectal: <i>menys</i> ; d'un creuament de <i>manco</i> amb <i>menos</i>).
108	(256 a) Tret fonètic (afegit d'una <i>i</i> epentètica postvocàlica de reforç amb geminació de la <i>t</i> posterior).
109	(256 a) Característica fonètica final <i>-t</i> davant vocal.
110	(256 a) Variant de <i>altre</i> .
111	(256 a) Conversió desinència <i>-i</i> del present de subjuntiu en <i>-o</i> [u].
112	(256 a) Conservació forma arcaïtzant demostratiu.
113	(256 a) Oracions interrogatives i exclamatives seguides en parla popular.
114	(256 a) Elisió de la <i>-i-</i> intervocàlica.
115	(256 a) Iodització.
116	(256 a) Reforç preposició <i>a</i> davant la preposició <i>on</i> .
117	(256 b) Variant de <i>veritat</i> .

